

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt - ISSN 0166-6444

Jaargang 83 - no. 7 - juli/augustus 1981

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

bijenteelt

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT
ISSN 0166-6444

Officieel orgaan van de V.B.B.N.
**VERENIGING TOT BEVORDERING
DER BIJENTEELT IN NEDERLAND**

Opggericht 1897

Hoofredacteur: Chris Maillie
Redactieleden: Therese Rive, Ko Zoet

Ledenblad: Oplage 8000
Verschijnt 11 x per jaar,
in juli en augustus gecombineerd
Losse nummers: f 2,50 incl. porto

Advertentie-tarieven op aanvraag

**REDACTIE, ADMINISTRATIE en
ADVERTENTIE-EXPLOITATIE:**

Het BIJENHUIS, Grintweg 273,
6704 AP Wageningen.

Tel. 08370 - 1 28 63 / 2 27 33

Postgiro 82.32.76. Bankrek. no. 53.90.42.900

ABN, Wageningen, Postgiro 82.41.84

Registratie: Verenigingsreg. K.v.K. no. V 119736.

Bijenhuis: Handelsreg. no. 11433.

Druk: Van Mastrigt & Verhoeven B.V., Arnhem

Alle in „BIJENTEELT” gepubliceerde meningen en
inzichten blijven voor rekening van de auteurs.

Overname van artikelen en illustraties is slechts
toegestaan na overleg met de Redactie.

Kopij **vóór de 10e van de maand**, voorafgaande
aan de maand van plaatsing, aan het BIJENHUIS,
ook opgaven en betaling van advertenties en
Speurbijtjes.

jaargang 83 — nummer 7 — juli/augustus 1981

INHOUD VAN DIT NUMMER

	pag.
Aanleg van bijenweiden in recreatiegebieden	155
Nieuws vanuit het Bijenhuis	157
Officiële mededelingen	158
Onderwijs, demonstratie, voorlichting	159
Boekbespreking	160
Oogst en dracht	160
Kasten en raampjes	161
Raamwerk: De doodshoofdvlinder-5 (slot)	162
Bijenplant in beeld: Zevenblad	164
Nationale Imkersdag te Apeldoorn	165
Evenementen over de grens	166
Bij de voorplaat	166
De lezer schrijft	167
Wie? Wat? Waar?	169
Een potje honing als beloning	170
Noordhollandse Studiedag in 1981	171
Laatste Nieuws	172
Sprokkelwaar	173
Aktie in de regio	174

SPEURBIJTJES

Tarief: 20 woorden f 7,50, elk woord meer
35 cent. Te voldoen bij vooruitbetaling. De
Redactie stelt zich niet verantwoordelijk voor
de inhoud.

GEVRAAGD: alles van en over **KORFIMKERIJ** (korven, boeken,
gereedschap enz.). Reageert u eens! Tel. 010-746685.

TE KOOP: 4 goed bevolkte z.g.a.n. **spaarkasten** (hoekvertan-
dingsconstructie Multiplex) op 2 broed- en 1 honingkamer +
2 bevolkte **zesramers**, tevens plastic **voerbakjes** en houten
voerbakken. A. Croone, Anemoonstraat 15, 6641 CA Beu-
ningen. Tel. 08897-3641.

TE KOOP: 5 **spaarkasten** + raampjes + div. toebehoren. Ook
enig imkergereedschap, informatie: tel. 033-753448.

TE KOOP: vier 10 **raams-spaarkasten** met volken en drie 6
raams-spaarkasten met volkjes, beide compleet (incl. honing-
kamers) en alle **imkersspullen** (gereedschap, slinger, kle-
ding). Ideaal voor beginners. Liefst in één koop. Schoonoord
12, Westervoort (Gld). Tel. 08303-8767.

TE KOOP: **nieuwe spaarkasten** W.B.P. hoektandverbinding; 2
losse bodems, 2 onderbroedkamers, 1 bovenbroedkamer, 3
honingkamers, 2 platte deksels. Compl. geveerd. Prijs f 300,—
(**één koop**). W. v. d. Bosch, v. Bronkhorststraat 31, Borculo.
Tel. 05457-2048.

TE KOOP GEVRAAGD: **bijenvolken** in kasten of op ramen.
K. G. Buurke, Bredevoortsestraatweg 75, Aalten. Tel. 05437-
3321.

TE KOOP: **bijenvolken** op twee broedkamers. Zonder kasten
f 175,— per volk. Niet op zondag. Jonker, Gorssel. Tel. 05759-
2853.

TE KOOP: **nieuwe spaarkasten**. Eigen fabrikaat. Vraagt vrij-
blijvend prijsopgave bij: Imkerij Muller, Zeedijk 35, Nijbroek.
Tel. 05717-661.

TE KOOP: nieuwe en gebruikte **3-raamshoningslingers** nog
voor de oude prijs. H. de Vries, Huize St. Gertrudis, Wor-
kum, tel. 05101-1252. Bellen van 13,30 - 14,30 uur en van
18,30 - 20,00 uur.

JANNEKE DE JONG: **imkersartikelen** tegen de scherpste
prijzen; in- en verkoop van **honing**, inkoop van oude was.
Willem v. Hillegaersbergstraat 60a, Rotterdam. Tel. 010-224871.

TE KOOP GEVRAAGD: partijen **Nederlandse honing**, o.a.
koolzaad-, zomer- en heidehoning. Wij bieden hoge prijzen.
HET BIJENHUIS te WAGENINGEN. Tel. 08370 - 12863.

IN- EN VERKOOP van **bijenvolken**, **kasten en korven**, **honing**
en lege kasten en korven. J. C. Basten, Burg. Brouweneseweg
3, Horssen (Gld.), Tel. 08874-1791.

TE KOOP: prima ongebruikte **simplexkasten** met 2 broedkamers
en 1 honingkamer. J. A. Lindhout, Diepenveen. Tel. 05709-
1674.

TE KOOP: **bijenvolken**, **kasten en korven**. Parallelweg 1, IJssel-
stein. Tel. 03408-3353.

BIJ DE VOORPLAAT

De afdeling Apeldoorn gaat voor de derde maal
in commissie de Nationale Imkersdag organise-
ren. 3 x is scheepsrecht! En daarom als hom-
mage aan haar activiteiten in het algemeen en
met betrekking tot de watersnoodramp 1953 in
het bijzonder een historische foto op de voor-
pagina, waarover meer op pag. 166.

AANLEG VAN BIJENWEIDEN IN RECREATIEGEBIEDEN - 1

Inleiding

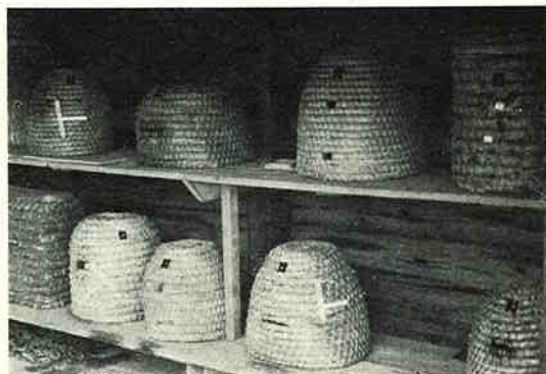
Het mag als bekend worden verondersteld, dat het houden van bijen een zeer nuttige aangelegenheid is. Duizenden houden zich met de bijenteelt in Nederland bezig. Bijna alle imkers zijn amateurs. Voor hen is het een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding. Slechts een zeer klein aantal is beroepsmatig bij de bijenteelt betrokken. De meesten van de naar schatting 9.000 (11-12.000. RED.) bijenhouders gaat het om de beleving van het gezige bijenleven. De honingproductie is mooi meegenomen. Een klein deel houdt zich uitsluitend met de honingproductie bezig. Ook verhuren zij hun kasten met bijenvolken aan land- en tuinbouwbedrijven. Voor deze bedrijven is het houden van bijen voor de bestuiving bijzonder nuttig. Met name bij bijvoorbeeld de teelt van fruit en groenten als augurken, bonen aardbeien, komkommers en dergelijke.

Helaas zijn er nogal wat aanslagen op het bijenbestand geweest. Naast de slechte zomers van de laatste jaren, waardoor de bloeiperiode van nectar- en stuifmeelrijke gewassen te kort was en insectensterfte onder de bijen bevorderde, kan het steeds toenemende gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen als een aanslag op de bijen worden beschouwd. Bovendien betekent het verdwijnen van veel nectar- en stuifmeelrijke gewassen door de intensievere teeltmethoden een afname van de fourageergebieden.

Bijenteelt

Alvorens in te gaan op het belang van de bijenhoudery als vorm van vrijetijdsbesteding en het belang van onze recreatiegebieden voor de bijenhouders, eerst iets meer over de bijenteelt. Om enig inzicht te krijgen in de achtergronden is dit essentieel.

Voor hun voedsel zijn de bijen afhankelijk van nectarhoudende planten. Nectar bevat 60-80% water en 20-40% suikers. In hun woning, meestal houten kasten en nog in 3-5% van de gevallen gevlochten korven, maken de bijen de honing. Dit gebeurt door het verdampen van het water en door toevoeging van fermenten; organische stoffen, die gisting veroorzaken. Er zijn verschillende fermenten bij dit proces betrokken, die elk zorgen voor een bepaalde chemische omzetting. In het kader van dit artikel zou het te ver voeren hier dieper op in te gaan. Het produkt honing

bevat ongeveer 80% suiker en 20% water. De honing is het wintervoedsel voor de bijen. Voor hun lichamen hebben de bijen stuifmeel nodig. Stuifmeel is de eiwit- en vetbron voor de bijen, maar vooral voor het broed. Met name in de wintermaanden is stuifmeel nodig voor de opbouw van het vetlichaam van de bij. In de broedtijd is het van belang voor een goede ontwikkeling van het broednest.

Bijenweide

Het is dan ook niet verwonderlijk, dat er voldoende drachtplanten voorradig dienen te zijn. Een gebied met drachtplanten, waarop de bijen in de loop van het jaar hun voedsel vergaren, wordt „de dracht“ of „de bijenweide“ genoemd. Op zo'n bijenweide dient op een voor de vlieg-bijen niet te grote afstand een grote hoeveelheid planten en bomen aanwezig te zijn, die de bijen in staat stelt een overschot aan voedsel te verzamelen. Vroeger waren deze gebieden nog veel te vinden. De bijenhouders hoefden nog niet veel met hun volken te reizen. Weiden en velden met boekweit, heide, korenbloemen en klaver waren er nog volop. Bomen als linden, kastanjes, wilgen en ander boerengeriefhout kwamen nog veel tegen.

De eerdergenoemde moderne landbouwmethoden en de bestrijdingsmiddelen, alsmede het ontbreken van het nut van het boerengeriefhout, veroorzaakten de sterke terugval in het drachtmateriaal. Een terugval zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht.

Naast een voldoende groot arsenaal drachtplanten spelen voor een goede bijenteelt onder andere ook mee: goede weersomstandigheden, de lengte van de bloeiperiode en de toegankelijk-

heid van de bloem voor de bij. Afhankelijk van het plantmateriaal kunnen er verschillende drachten plaatshebben. Zo is bij fruit, koolzaad en paardebloem van een vroege dracht sprake. Framboos, braam, korenbloem, acacia, linde en klaver behoren tot de zomerdracht. Wilgeroosje, struikheide en zeeaster rekent men onder andere tot de late dracht.

Het zal duidelijk zijn, mede gezien het grote aantal bijenhouders, dat niet iedere imker zijn bijenweide vlakbij huis vindt. Veelal moet de imker met zijn volken reizen. Bekende doelen zijn de heidevelden in Drenthe en de Veluwe en de koolzaadvelden in de IJsselmeerpolders. In vroeger tijden werd er nogal eens gereisd om prestige te verwerven. Men trok dan veelal naar het buitenland (bijvoorbeeld vanuit Limburg naar de Belgische Ardennen).

Waar de imker hiervoor de ruimte heeft zal hij ook trachten zelf de nodige aanplant te (helpen) verrichten. Doch ook dan zijn er te weinig gebieden voor de nuttige bijenteelt. Het feit, dat de bijenhouderij nuttig is voor de samenleving (bestuiving, honingproductie) én het feit, dat nagenoeg allen die zich hiermee bezighouden, hobbyisten zijn, rechtvaardigt het bieden van de helpende hand door de overheid. Bovendien vervult het bijenleven een nuttige functie in het gehele natuurlijke proces. De belangstelling voor de natuur en de natuureducatie brengt niet alleen imkers en bijen tezamen, maar ook recreanten en natuurliefhebbers kunnen hierdoor bij de bijenhouderij worden betrokken.

Bijenweiden en recreatiegebieden

Het verdient aanbeveling om waar mogelijk de

Mahonia

belangen van imkers en recreanten te verenigen. Dit kan in het meest simpele geval gebeuren door in de openbare groenvoorzieningen drachtplantmateriaal aan te brengen. Er zijn gemeentelijke plantsoendiensten die dit al doen. Belangrijker is het om grotere gebieden van drachtplanten te voorzien. In vele soorten gebieden is een koppeling recreatie/bijenteelt mogelijk. Zo is er in Leiden een complex waarvan de padvinderij en de bijenhouders samen gebruikmaken. In Amsterdam bestaat al sinds de dertiger jaren een volkstuincomplex voor bijenhouders. Ook zijn er gedachten geopperd om de singels rond de sportvelden voor de bijenteelt geschikt te maken. Het meest geschikt zijn echter de extensieve recreatieterreinen. Men zou in dit verband kunnen spreken van een vorm van medegebruik van recreatiegebieden. De recreantendichtheid in deze gebieden is laag, zodat de aanwezige oppervlakte voor een deel aangewend kan worden voor op de bijenteelt gerichte aanplant. In de meest eenvoudige vorm kan worden volstaan met het zaaien van bloemen op de weidegebieden. Dan heeft men in plaats van een plukweide een bijenweide.

Toch is dit lang niet voldoende. Bij de imkers bestaat vooral behoefte aan een ruimte waar zij hun kasten kunnen opstellen. Dit kan gebeuren in afsluitbare schuurtjes, die men bijenstallen noemt. Deze bijenstallen kunnen landschappelijk worden ingepast en hebben als voordeel dat buiten de stallen geen gebied aan de openbare recreatie hoeft te worden onttrokken. Voor de imkers in de stedelijke gebieden zouden de bijenstallen een ware uitkomst zijn. Een bijenkast op het balkon van een flat is niet zo'n ideale situatie!

De confrontatie van bijen met recreanten leidt over het algemeen niet tot problemen. Bijen zijn niet geneigd om te steken, tenzij ze direct in gevaar worden gebracht. De kans dát ze in gevaar worden gebracht is echter zeer gering, aangezien ze in het veld niets te verdedigen hebben. Bijen zijn zeker niet agressief (anders dan wespen). Meestal zijn ze al weg vóórdat er van direct gevaar sprake is. Uitgaande van het feit dat één volk, bestaande uit 20 tot 70.000 bijen, een vlieggebied in de vorm van een cirkel met een straal van 2 kilometer heeft, betekent dat er slechts 1 bij per 1250 vierkante meter voorkomt. Een volk op een oppervlakte van één hectare betekent 1 bij per vierkante meter. Onder zeer goede omstandigheden in het hoogseizoen kan een bijenvolk wel ongeveer 50.000 bijen bevatten, waarvan ongeveer de helft (± 25.000) fungeert als vliegbij. Bij een cirkel met een straal van 3 km (een veel voorkomende vliegafstand) betekent dit 1 bij per 1150 m². Bovendien lopen de seizoenen niet altijd parallel. Zo zijn er 's zomers veel recreanten en weinig bijen, terwijl het

najaar goed is voor bijen en er minder recreanten zijn. Een en ander betekent, dat wanneer een bloemenweide tevens dienst doet als plukweide, bijen en recreanten in goede harmonie van het bloemenarsenaal gebruik kunnen maken. Daarnaast dient men rekening te houden met mogelijkheden ter bevordering van de rust van bij en recreant. Zo kan, door het aanleggen van alternatieve paden, de recreant de gelegenheid worden geboden wel of niet langs de bijenstand te wandelen of te fietsen. Ook kan men door het aanbrengen van een ongeveer 2 meter hoge beplanting langs de paden op de plaats waar de bijen deze kruisen, bereiken dat de bijen steil omhoog vliegen. Hierdoor zien de recreanten de bijen over zich heen vliegen en bezorgen zij elkaar geen last.

K. W. Th. van Soest, medew. Openlucht-recreatie & Natuur en Landschap, Prov. Griffie Z.-Holland te 's-Gravenhage.

imkers agenda

5 augustus	Bijenmarkt, Epe.
8 augustus	Bijenmarkt, Zutphen.
15 augustus	Bijenmarkt, Delft.
15 augustus	Bijenmarkt, Drachten.
15 augustus	Milieu- en Bijenmanifestatie, Boskoop.
29 augustus	Nationale Imkersdag, Apeldoorn.
5 september	Bijenmarkt, Rotterdam.
5 september	Bijenmarkt, Stadskanaal.
5 september	Open dag Bijentuin, Groningen.
12 september	Bijenmarkt, Bussum.
19 september	Bijenmarkt, Ugchelen.
26 september	Bijenmarkt, Eerbeek
10 oktober	Studiedag Koninginneteelt, Horst (L.).
23-29 oktober	Apimondia-congres, Acapulco, Mexico.
31 oktober	Onderwijsdag Bijenhuis, Wageningen.

U weet het toch nog? Het is verboden buitenlandse koninginnen in te voeren.

Houdt U daar aan, in ons aller belang.

Afbeeldingen maken het „Groentje” aantrekkelijker!

Tekeningen, zwart/wit foto's, kleurenfoto's, negatieven en dia-positieven zijn altijd welkom.

EXAMEN P.I. 1981

Er was dit jaar een grote belangstelling voor het examen P.I. 16 kandidaten meldden zich aan, waarvan één zich om persoonlijke redenen voor het examen terugtrok. De examencommissie, bestaande uit mevr. J. M. van Heest-Verloop en de heren R. H. Geskes, C. Pater Jzn, ir J. J. Pettinga en J. Th. M. Ruven, examineerde gedurende anderhalve dag met twee teams. Alle 15 volken in de bijenstal achter het Bijenhuis werden nagezien op doppen, er werd samengevoegd ofwel een veger gemaakt. Ondanks de instructieavond ter voorbereiding op het examen viel het resultaat de commissie tegen; van de 15 deelnemers moesten er 5 worden afgewezen en kon aan 10 het diploma Praktisch Imker worden uitgereikt. Naar het oordeel van de commissie was de slechte einduitslag te wijten aan onvoldoende voorbereiding. Veel theorievragen konden niet worden beantwoord, terwijl ook in de praktijk nogal wat fouten werden gemaakt. Naast degenen die werden afgewezen waren er echter ook die met bijzonder goede punten naar voren kwamen. De geslaagden, die wij vanaf deze plaats willen feliciteren, zijn de heren:

P. ter Berg, Laren; F. van Bree, Heeze; H. van de Broek, Ederveen; P. P. J. Hulshof, Almen; G. Hollander, Didam; H. M. Martens, Asten; T. Niewold, Zwarte-waal; A. v. d. Linden, Westbroek; W. R. Sanders, Didam en S. A. Sprengers, Utrecht.

T.R.

Egyptisch Paleisbrood - Eshes Seraya

Honing, boter en wat wittebroodkruim — dat is alles wat u nodig heeft.

Een hoeveelheid honing vermengt u met de helft van het gewicht (van de honing) aan boter. Langzaam verwarmen tot het mengsel indikt. Dan onder voortdurend roeren en verwarmen broodkruim toevoegen tot een homogene massa ontstaat. Op een bakplaat uitgieten en laten afkoelen.

Als het koud is en het een soort zachte koek is geworden, kunt u er driehoekjes uit snijden. Elk driehoekje wordt opgediend met een flinke lik room. In Egypte gebruiken ze daarvoor een soort ingedikte melk, maar met slagroom is het bijna even lekker.

Recept uit:
UNICEF-Nieuws, april 1981, no. 167

OPROEP

In de H.B.-vergadering van 14 maart is besloten tot het instellen van een **propagandacommissie**. Doel is in ruime zin belangstelling te wekken voor de bijenteelt bij het publiek en de officiële instanties. De commissie zal binnen een vastgesteld budget hulpmiddelen ontwikkelen, die bij voorkeur voortspruiten uit voorstellen van afdelingen, groepen e.d. en die meerdere malen toepasbaar zijn. De commissie zal stimulerend en coördinerend optreden en op basis van urgentie en haalbaarheid een programma opstellen. De commissie zal jaarlijks via het H.B. aan de algemene vergadering rekening en verantwoording afleggen en suggesties doen voor de toekomst.

De commissie zal bestaan uit 5 personen, waarvan 3 H.B.-leden, die:

1. zich met de doelstelling kunnen verenigen;
2. zich zodanig willen inzetten dat door hen een uitvoerbaar programma wordt opgesteld;
3. zich bij voorkeur niet zelf met de uitvoering zullen bezighouden, doch initiërend en stimulerend zijn en verantwoordelijk voor:
 - het aanzoeken en inschakelen van de juiste mensen;
 - de kostenbewaking;
 - de jaarlijkse rapportage.

Het H.B. nodigt uit zich schriftelijk te melden bij de algemene secretaresse:

- 1e. leden met organisatorische kwaliteiten op dit terrein, die zitting willen nemen in de commissie;
- 2e. afdelingen die in het kader van het voorgaande reeds voorstellen willen inzenden;
- 3e. personen met op dit terrein liggende bekwaamheden, die voorstellen hebben of zich beschikbaar willen stellen voor het eventueel uitvoeren van programmapunten.

HONINGKEURING TE APELDOORN OP 29 AUGUSTUS 1981.

Alle honing, die ter keuring wordt aangeboden, dient op vrijdag 28 aug., Schouwburg ORPHEUS, Churchillplein 1, aanwezig te zijn.

Het beste is de honing zelf te komen brengen, waarbij U de inzending vanaf 16.00 uur tot uiterlijk 19.00 uur kunt afgeven.

Bent U niet in de gelegenheid de honing zelf te komen brengen probeert U dan het als afdeling gezamenlijk te doen, ofwel neemt U contact op met Uw Hoofdbestuurslid.

Gezamenlijk de honing wegbrengen spaart veel vrachtkosten maar ook reistijd.

Als U toch gebruik maakt van de posterijen dan moet U zorgen voor een goede verpakking en de honing tijdig verzenden aan dhr. N. Meboer, Oude Zwolseweg 70, 7315 GN Apeldoorn, tel. 055-216218. Ook is het mogelijk de honing bij het Bijenhuis te Wageningen in te leveren — tot 27 aug. — wij zorgen dan voor vervoer naar Apeldoorn.

Honingkoek en honinggebak dienen uiterlijk vrijdagavond 28 aug. binnen te zijn.

Alleen de rubrieken 16, 17, 18 en 19 kunt U nog inleveren op zaterdagmorgen 29 aug. uiterlijk 9 uur, maar liever hebben we deze inzendingen ook op vrijdag reeds binnen.

Dit betreft dus de inzendingen van experimentele vormgeving en vlechtwerk.

Zijn er nog vragen dan kunt U contact opnemen met de voorzitter van de Honingcommissie, de heer C. Pater Jzn, tel. 03405 - 1305 of met het Bijenhuis te Wageningen. C.P.

REGLEMENT NATIONALE HONINGTENTOONSTELLING 1981 TE APELDOORN

1. De tentoonstelling zal worden gehouden op zaterdag 29 aug. in Orpheus, Churchillplein 1 te Apeldoorn.
2. **Inzending.**
Alle inzendingen, behalve die in de klassen Experimentele Vormgeving en Vlechtwerk dienen binnen te zijn uiterlijk vrijdag 28 aug. te 19.00 uur.
3. **Afvoer inzendingen.**
Een half uur na sluiting van de Imkersdag wordt iedere deelnemer, die zijn inzending wenst mee te nemen, in de gelegenheid gesteld deze persoonlijk in ontvangst te nemen bij de Commissie.
4. **Inleggelden.**
Voor elke ingezonden flacon, elk raampje, doosje enz. is een inleggeld van f 0,50 verschuldigd. Voor de klassen Experimentele Vormgeving en Vlechtwerk is f 1,— per stuk verschuldigd. Betaling contant of tijdig vóór 25 aug. per postgiro op rekening 82 32 76 van Bijenhuis Wageningen.
5. **Flacons.**
De keuze der flacons is vrij, met dien verstande dat de minimum inhoud 250 gram en de maximum inhoud 1000 gram moet zijn. Alle flacons van één serie moeten van hetzelfde model en neutraal zijn.
6. **Etiketten.**
Etiketten zijn niet vereist, doch wel toegestaan. Flacons met etiketten mogen **niet** voorzien zijn van naam en adres van de inzender. Sluitetiketten zijn **niet** toegestaan.
7. **Indeling in klassen.**
Er kan worden deelgenomen in:
 Klasse 1: Flacons vloeibare honing (3 stuks)
 Klasse 2: Flacons gekristalliseerde honing (3 stuks)
 Klasse 3: Flacons heidehoning (3 stuks)
 Klasse 4: Sekties zomerraathoning
 Klasse 5: Sekties heideraathoning
 Klasse 6: Ramen zomerraathoning
 Klasse 7: Ramen heideraathoning
 Klasse 8: Flacons brokhoning (3 stuks)
 Klasse 9: Wasbodems 1 kg
 Klasse 10: Wasbodems meer dan 5 kg
 Klasse 11: Honingkoek
 Klasse 12: Ander honinggebak
 Klasse 13: Opmaak honing in flacons
 Klasse 14: Opmaak raathoning in sekties
 Klasse 15: Opmaak losse raathoning
 Klasse 16: Experimentele Vormgeving; tafelstukken
 Klasse 17: Experimentele Vormgeving; etalage stukken
 Klasse 18: Vlechtwerk; korven van stro en/of buntgras
 Klasse 19: Siervlechtwerk van stro en/of buntgras

In de klasse vloeibare honing mag met meerdere series van 3 stuks worden deelgenomen, mits

er tussen de serie een aanwijsbaar verschil in soort, kleur en smaak is. Hetzelfde geldt ook voor klasse 2 en gedeeltelijk ook voor de klassen 11 t/m 19.

8. Beoordelingsnormen.

De enige norm bij de beoordeling door de jury is de vraag in hoeverre de inzending aantrekkelijk is voor de konsument. De jury zal daarbij zowel op kwaliteit en zuiverheid der produkten, als op de verpakking en presentatie letten.

9. Bekroningen.

Op de tentoonstelling worden door de jury aan-gegeven die inzendingen die de hoofdprijzen hebben behaald en de eerste, tweede en derde prijzen. Een eerste prijs is 100 punten, een tweede prijs is 99 punten en een derde prijs is 98 punten. Op het oordeel van de jury is geen beroep mogelijk.

Inzenders dienen er rekening mee te houden, dat van de bekroonde flacons met honing monsters zullen worden genomen om ter beoordeling te worden gezonden naar de Keuringsdienst van Waren.

10. Prijzen.

De jury kent de volgende prijzen toe:

- a. De Ridder van Rappard-wisselprijs.
- b. De wisselprijs van het Ministerie van Landbouw & Visserij.
- c. De Gouden Medaille der Vereniging.
- d. De Zilveren Medaille der Vereniging.
- e. De Bronzen Medaille der Vereniging.

De winnaars van de wisselprijzen ontvangen tevens als blijvende prijs de Gouden resp. Zilveren Legpenning der Vereniging. Alle inzenders ontvangen tevens een oorkonde waarop vermeld staan de klassen waarin zij eerste, tweede en derde prijzen hebben behaald.

Bij toekenning der wisselprijzen geldt als norm: In iedere klasse telt slechts één serie, n.l. de hoogst gewaardeerde, mee. Voor de klassen 16, 17, 18 en 19 worden aparte prijzen beschikbaar gesteld. Deze klassen dingen niet mee bij de toekenning der wisselprijzen en medailles.

11. Alleen Nederlandse honing.

Er mag alleen in Nederland gewonnen honing worden ingezonden. Honing, welke naar het oordeel van de jury, kennelijk van buitenlandse oorsprong is, wordt van deelname uitgesloten.

12. Alleen inzendingen van leden.

Op de tentoonstelling en keuring worden alleen inzendingen van leden toegelaten. Dit is ook van toepassing op de inzendingen buiten mededinging in de klassen 16, 17, 18 en 19.

13. Verdere bepalingen.

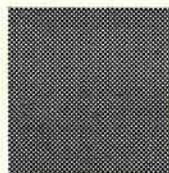
Iedere deelnemer(ster) dient bij zijn/haar inzending een lijst te voegen vermeldende: naam en volledig adres, eventueel telefoonnummer, klassen waarin en hoeveelheden waarmee wordt deelgenomen.

De inzendingen blijven geheel voor rekening en risico van de inzenders. Door in te zenden verklaart de inzender zich zonder voorbehoud accoord met de bepalingen van dit reglement en niet voorziene beslissingen van organisatiecommissie en jury. In alle zaken waarin dit reglement dus niet voorziet, beslist de organisatiecommissie zonodig in overleg met de jury.

AANVRAGEN GEZONDHEIDSVERKLARINGEN 1982

In tegenstelling tot voorgaande jaren zullen de aanvragen voor een gezondheidsverklaring ten behoeve van het reizen met de bijenvolken in 1982 bij het Consuleringschap moeten worden aangevraagd vóór 15 september 1981. Dit in verband met de organisatie van de monsternamen en het onderzoek van de genomen monsters in het laboratorium. De aanvraag moet schriftelijk worden ingediend bij het Consuleringschap voor de Bijenteelt, Tilburgseweg 32, 5081 NG Hilvarenbeek, tel. 013-425888. De aanvraag dient de naam, het adres en het postcode-nummer van de imker te vermelden en het aantal bijenvolken waarmee gereisd wordt. Deze regeling geldt ook voor de imkers, die naar Schiermonnikoog reizen. In het septembernummer zal een toelichting op deze mededeling verschijnen.

De Rijksbijenteeltconsulent.

onderwijs demonstratie voorlichting

IJSAZIJN

Azijnzuur (CH_3COOH) in geconcentreerde vorm (80%), meer bekend als ijsazijn, is de laatste tijd een waardevol middel gebleken bij de bestrijding van Nosema, wasmotten (incl. eitjes), stuifmeelmijt en schimmels. Het is een betrekkelijk goedkoop produkt, dat bij elke drogist voor nog geen f 10,— per liter verkrijgbaar is. De damp van deze vloeistof is zwaarder dan lucht, zodat deze in een afgesloten ruimte boven de te ontsmetten materialen moet worden geplaatst. Een eenvoudige methode is om de BK's en HK's in een zgn. schoorsteenopstelling te plaatsen; gebruikte en geslingerde raten, evenals gereedschappen kunnen dan met de kasten in deze ruimte worden ontsmet. In die ruimte wordt dan zo hoog mogelijk een schoteltje (glas of porselein) met ijsazijn geplaatst. Voor een snelle verdamping is het praktisch een pluk watten op het schoteltje te deponeren. Bij koel weer, beneden 15 °C, vindt geen verdamping plaats. Het proces kan evenzo plaatsvinden in een afgesloten kast of in een plastic zak. Na een week is de ontsmetting voldoende doorgewerkt, waarna het materiaal enkele dagen goed gelucht moet worden alvorens het weer in gebruik te nemen. De benodigde hoeveelheid ijsazijn bedraagt ongeveer ¼ liter per m³. Ijsazijn is roestverwekkend, zodat bij het gebruik ervan roestvrij raampjesdraad wordt aanbevolen. Bij de omgang met ijsazijn, een kleurloze, stekend zuurriekende stof, is het raadzaam de nodige voorzichtigheid in acht te nemen; het is een bijtende vloeistof, die niet met huid en kleding in aanraking mag komen. Ijsazijn is in alle opzichten een zeer effectief vervangingsmiddel van het giftige en niet ongevaarlijke paradichloorbenzol (PDB).

J.J.S.

CURSUS GEVORDERDEN A.V.U.

Het komende winterseizoen start de Apeldoornse Volksuniversiteit voor imkers in de Stedendriehoek Apeldoorn - Zutphen - Deventer opnieuw met een cursus bijenteelt voor gevorderden. De cursus begint op 12 oktober en bestaat uit 12 theorielessen ('s maandags om de 14 dagen) en 4 praktijklessen (zaterdag). Informatie: J. J. Speelziek, tel. 05763-673. Aanmeldingen: A.V.U. Apeldoorn, tel. 055-218935.

„BIJEN HOUDEN MET SUCCES”

Op zaterdag 28 maart jl. presenteerde de heer Van Gool de jongste editie van „Bijen houden met succes” aan de burgemeester van Diessen ter gelegenheid van de aldaar gehouden boekenweekmarkt.

Het boek, waarvan de eerste oplage verscheen in 1953, is bij de zevende druk flink gewijzigd. De lay-out is geheel vernieuwd en er is gekozen voor het twee kolommen-systeem, hetgeen de leesbaarheid ten goede komt. Uitbreidingen in de tekst zijn te vinden in zaken als de Varroamijt, amoebenziekte, de bijenwolf en het heidehaantje. Ook is enige aandacht besteed aan het maken van een vlieger, de broedaflegger en de werkwijze „drie in één”, zijnde een combinatie van omhangen, het maken van een vlugge veger en het gebruik van een separator als de tijd van de bruidsvlucht aanbreekt.

Verder blijft alles bij het oude. Het is en blijft een cursusboek, waarbij één methode, de overbekende, verguisde, bekritiseerde, maar nog steeds veel toegepaste „Aalster” centraal staat. Helaas gaat de auteur geheel voorbij aan de discussie, die onlangs over deze methode in ons Groentje is gevoerd. Nergens is te lezen hoe moeilijk een volkje het kan krijgen, dat al z’n vliegbijsen is kwijtgeraakt door een ongunstige verhouding van het broed ten opzichte van de aanwezige bijen, het zogenaamde broed trekken, de waterbehoefte voor broed en temperatuurregulatie en de twijfel over het nut van afvliegen. Ook wordt het gebruik van de carbollap nog steeds aanbevolen, waarbij op z’n minst een vraagteken mag worden geplaatst.

Toch is het voor de beginner en de gevorderde, die zich nog door de „Aalster” moeten heenwerken in een poging de jaren des onderscheids in de bijenteelt te bereiken, een gedegen handleiding.

Ko Zoet

Prijs f 50,—. Verkrijgbaar bij het Bijenhuis.

ATTENTIE

De inzendingstermijn van kopij en advertenties voor het Groentje eindigt op de 10e van elke maand voorafgaande aan de maand van plaatsing.

In „Bee World”, no. 2, 1981, is opnieuw een uitgebreid overzicht opgenomen over de oogstberichten en de in- en uitvoercijfers van honing in 1980, zoals opgesteld door de Amerikaanse afdeling landbouw (USDA).

Mijn belangstelling richtte zich in de eerste plaats op West-Europa. Welaan, de oogst in 1980 liep uiteen van 14.000 ton in West-Duitsland tot . . . 100 ton in Nederland!

U begrijpt, die 100 ton is volledig „natte vinger werk” (opgaaf van dhr. Pettinga?). Er bestaat zelfs geen enkele benadering, omdat er in het verleden nooit enig werk van is gemaakt deze cijfers te verzamelen.

Toch willen de imkers die best kwijt, gelet op het eerder gepubliceerde cijfermateriaal van de groep Noord-Holland.

Om nu eindelijk eens een beeld te krijgen omtrent de drachtverhoudingen en het gemiddelde oogstcijfer van de Nederlandse imker, zijn een aantal afdelingen benaderd, die hebben toegezegd te zullen onderzoeken in hoeverre medewerking kan worden verleend bij het verzamelen van de oogstcijfers 1981 onder de leden. Het zijn de afdelingen: Lunteren, Eerbeek, Zwolle, Westland, Bommelerwaard, De Wijk, Velp, Boskoop, Mijdrecht, Bunnik, Noord-Zuid Beveland, Wageningen, Rotterdam, Oostelijk-Flevoland en Leiden.

Komt uw afdeling niet in deze opgaaf voor?

U kent de procedure (zie: Groentje, mei 1980 en april 1981). Doe mee! Verzamel de gegevens per afdeling of via meerdere afdelingen uit de regio. Stuur u mij deze gegevens in het najaar toe, waarna zo spoedig mogelijk publicatie in het Groentje volgt.

Ko Zoet
Dorsersstraat 66
2151 CJ Nieuw Vennep

Namen en adressen, die van belang kunnen zijn voor imkers.

Dat en nog veel meer vindt u in de nieuwe **AKTIVITEITENGIDS**.

Verkrijgbaar door overmaking van f 3,70 t.n.v. Bijenhuis Wageningen, onder vermelding van „Aktiviteitengids”.

KASTEN EN RAAMPJES

In tegenstelling tot Amerika met zijn Langstroth- en Dadantkasten heeft Europa vele tientallen jaren lang geklungeld met een chaotisch kasten- en raampjesbestand. Daar al die variëteiten veel ellende veroorzaakten is het begrijpelijk dat diverse bijeninstituten zich er gedurende de afgelopen jaren mee hebben bezig gehouden hoe tot meer eenvormigheid te komen, waarbij uiteraard is gestreefd naar de meest ideale bijenwoning en raampjesmaat.

De overgang van de antieke achterbehandelings- naar de bovenbehandelingskast (Magazijnkast) is reeds in volle gang. In de duitstalige landen verdwijnt hiermee een groot aantal moeilijke en voor het reizen ongeschikte kasten uit de roulatie, een proces waarbij de beroepsimkerij voorop loopt.

Dank zij initiatieven van enkele vooraanstaande bijeninstituten is er onder de bovenbehandelingskasten één type sterk naar voren gekomen, nl. de Zanderkast. Bij deze kast wordt, evenals bij ons, gebruik gemaakt van raampjes met lange oren, terwijl de maten elkaar nauwelijks ontlopen (Zander 42 x 20 cm en Simplex 36 x 21 cm). Thans zijn we al zover dat op een enkele uitzondering na alle Oostenrijkse en Duitse bijeninstituten zijn overgegaan op deze Zanderkast.

Karl Pfefferle werkt ook met Zanderraampjes, doch met slechts 9 stuks per bak; oudergewoon- te prefereert hij in elke bak een zgn. centraal raampje, het hart van de kast. Van de beroeps- imkers blijft Schehle een eigen koers volgen. Hij propageert nog altijd de Langstrothkast, waar hij, als eerste grote professionele imker, mee begon. Gezien zijn grote oogsten, die hij dank zij de rijke drachtgebieden in die contreien, gekoppeld aan een zeer actief reisbeleid, behaalt, is daar alles voor te zeggen.

In Engeland, de bakermat van ons Simplexraampje, zien we dat dit raampje nog altijd op grote schaal wordt gebruikt en wel in de twee aldaar populaire kasten, de National- en Modified Commercial-hive.

We zouden hieruit de conclusie kunnen trekken dat de Magazijnkast (Spaarkast) met een (soort) Simplexraampje in Noord-Europa uiteindelijk heeft gezegevierd. Het is dan ook mijn mening dat voor dit deel van Europa deze combinatie de voorkeur verdient boven die van de Langstroth. De drachtmogelijkheden zoals ik die in de USA heb gezien komen in onze gematigde

omstandigheden met een wisselvallig klimaat niet of nauwelijks voor.

In vergelijking met de ons omringende landen verkeren wij dan ook in de gelukkige situatie om op een enkele uitzondering na over slechts één type raampje te beschikken, hetgeen een ideale onderlinge verwisselbaarheid biedt.

Het bijkomstige probleem van de afstandblikjes en -repen zal eveneens weldra verdwijnen, aangezien het Hoffmanraampje ook hier zijn intrede heeft gedaan. De grote voordelen hiervan heb ik op diverse plaatsen elders mogen aanschouwen en ik zal dan ook een der eersten zijn die er op over hoop te gaan.

Wat de kast betreft is het een goede zaak, dat er juist, na intensief overleg met de RBC, een uitgekende en uiterst praktische tekening van de Spaarkast tot stand is gekomen; het is een tekening van de in het Bijenhuis geproduceerde kast. Deze tekening, alsmede de Hoffmanraampjes zijn tevens in het Bijenhuis verkrijgbaar.

Tot besluit zou ik nog een voorzichtige waarschuwing willen richten aan het adres van enkele inventieve kastontwerpers, die ondanks alles toch weer een „betere” kast menen te kunnen ontwerpen en propagieren. Laten we liever blij zijn dat we temidden van de ons omringende landen voor wat betreft kasten en raampjes op het goede spoor zitten. Helaas zien we die zgn. betere exemplaren vroeg of laat op de markt terechtkomen, waar „onschuldige” jonge imkers met deze veelal onderling niet verwisselbare exemplaren worden opgezadeld.

J. J. S.

Bijen-limerick

*Een imker, woonachtig in Aken
was bezig van slag te geraken
verloor zwerm na zwerm
hier helpt geen gekerm:
zo'n man weet van tuten noch kwaken.*

L. v. d. Does, Enschede

DE DOODSHOOFDVLINDER (5 - slot)

Het bruin-zwarte borststuk (thorax) van de vlinder is getooid met een lichtgele tekening, die met een beetje goede wil op een doodshoofd lijkt, vandaar de benaming Doodshoofd- of Doodskopvlinder. Carolus Linnaeus (1707-1778) gaf het insect een plaats in zijn wetenschappelijk systeem van de binaire nomenclatuur (dubbel naamregister) onder de veelzeggende naam *Acherontia atropos*, waaraan meer vast zit dan zo op het eerste gezicht lijkt.

De Acheron of Styx was naar Griekse opvatting de grensrivier tussen de wereld der levenden en die der doden. De veerman Charon zorgde er voor dat de doden deze konden oversteken om in de door de driekoppige helhond Cerberus bewaakte onderwereld, de Hades of Tartarus, te komen. Als veergeld kregen zij op of onder de tong een klein muntje (obool) van hun familieleden mee. De Doodshoofdvlinder was daarom bij de Grieken een heilig dier, omdat hij de afgestorvenen de weg naar Charon, dus naar het hiernamaals wees. Maar zij niet alleen, want ver voordien onderkenden Babyloniërs en Egyptenaren reeds de betekenis van de vlinder als boodschapper van de machthebbers in de „andere” wereld.

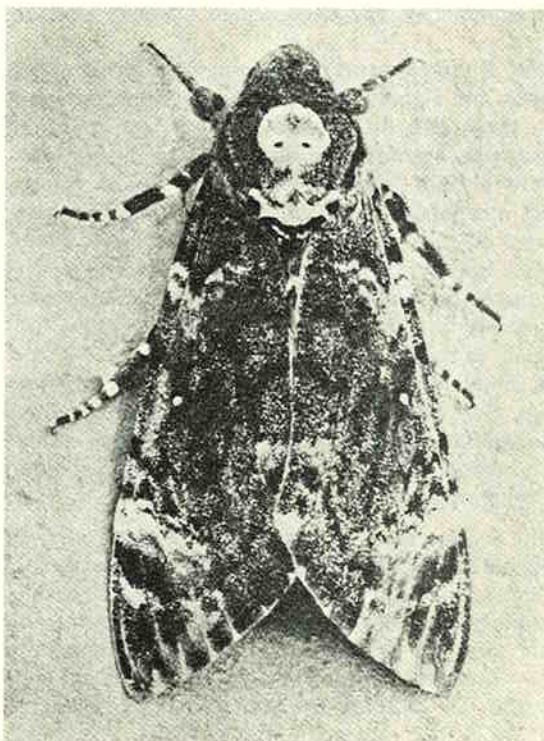
Het tweede deel Atropos is de naam van de doodsgodin, dat in het Grieks „de Onafwendbare” betekent. Zij was één van de drie Moerae of Schikgodinnen, de dochters van de nachtgodin Nyx en te vergelijken met de Romeinse Parcen of de Germaanse Nornen, die het menselijk lot bepaalden. Clotho (Spinster) spon de levensdraad op haar spinnewiel, Lachesis (Lotbedeelster) wond deze op en Atropos tenslotte sneed hem door. Haar naam vinden we ook terug in de zeldzame maar zeer giftige Wolfskers, een plant uit de Nachtschadefamilie, die door dezelfde Linnaeus *Atropa* werd genoemd en de toevoeging *Belladonna* (schone vrouw) kreeg, omdat het sap in de ogen gedruppeld de pupillen verwijdt en deze groter doet lijken. Geen wonder dat het lang niet ongevaarlijke Wolfskers-extract een tijdlang bijzonder in de mode is geweest bij dames die blijkbaar behoefte hadden aan een diepe gevoelige oogopslag, nu maakt alleen de oogarts er incidenteel nog gebruik van.

Voor de latere Christenen betekende de dood geen noodlottig einde, maar de overgang naar een nieuw en beter leven. In het stervensuur breekt de ziel uit het sterfelijk omhulsel, zoals een vlinder zich uit de cocon worstelt, en stijgt

onbelemmerd op naar de hemel. De fraai getekende maar broze vlinder symboliseert tevens de vergankelijkheid van het stoffelijke lichaam en de kortstondigheid van het leven, vandaar dat dit insect nog wel eens wordt aangetroffen op grafstenen.

Geloof en bijgeloof gaan vaak hand in hand, zodat met name de Doodshoofdvlinder werd beschouwd als een mysterieuze verschijning, die dood en verwoesting, maar ook epidemieën aankondigt. De lugubere combinaties nachtvlinder-doodskop en alarmgeluid-zeldzaamheid werkten angstaanjagend op het gevoelsleven van de mens. Een reactie die nog in de hand werd gewerkt door het tot voor kort vrijwel volledig ontbreken van enige exacte kennis over de biologie van deze vlindersoort, die in Engeland nog steeds de twijfelachtige eer heeft samen te werken met heksen. Deze onfrisse figuren zouden het dier opdracht geven degene die ongeweten op de nominatie staat het tijdelijke met het eeuwige te moeten verwisselen de onheilsboodschap al weeklagend in het oor te „fluisteren”. Dit sombere doordringende geluid vlakbij de oorschelp zou iemand in het donker overigens op zichzelf al een panische doodsschrik kunnen bezorgen. Het middel wordt tot doel, maar, wie weet, misschien is dat juist wel de bedoeling van de afgrijselijke tovervrouwtjes.

Ook de Nachtpauwoog wordt door hen gebruikt voor sinistere doeleinden. Deze vlinder maakt immers eveneens geluid en duikt ook in het donker plotseling op, maar dan bovendien met

felle hypnotiserende oogvlekken. Met padden, vleermuizen en zwarte katten verkeren beide fladderaars in slecht gezelschap. Zij werden daardoor een dankbaar maar onbegrepen object voor schrijvers en filmmakers. De Ierse auteur Ram Stoker deed in 1896 zijn Graaf Dracula verschijnen en wie kent niet de novellen „De zwarte kat” van Edgar Allan Poe en „De nachtpauwoog” van Herman Hesse, om van Jan Wolkers' recente roman „De doodshoofdv�inder” nog maar te zwijgen.

Onbekend maakt onbemind. De geschiedenis van deze verafschuwde dieren is grenzeloos triest. Miskennen en vervolging is hun deel. En waarom een groot aantal Doodshoofden dan ook nog bewust de zelfvernietiging in het Noorden tegemoet vliegt blijft een even groot raadsel als de vreemde zelfmoordtrek van de Toendralemmingen, die om de 3 à 4 jaar in lange kolonnes doelgericht op weg gaan naar de Noorse fjordenkust om zich dan massaal van de steile oevers te storten en in zee te verdrinken.

Nuchter geredeneerd is het in beide gevallen een antwoord op de periodiek optredende bevolkingsexplosies. Maar wie geeft de opdracht en wie selecteert? Bij de Honingbij wordt een duidelijk herkenbare, aparte groep tijdens de darrenslacht opgeruimd, maar bij de genoemde vlinders en woelmuizen gaat het om gelijkwaardige individuen, waarvan de één zich opoffert en de ander niet. Dat de trekkers levensmoe of fysiek in slechte conditie zijn is gezien de prestaties die zij ten opzichte van de achterblijvers leveren een onmogelijke veronderstelling. Het bewuste suicide plegen ligt in een ethische be-

wustzijnssfeer, die alleen bij hogere biologische structuren, zoals de mens, wordt aangetroffen. Blijft derhalve de raadselachtige vraag: Wie verstoot wie of wie kiest wie uit? Een bevredigende verklaring zal nog wel heel lang op zich laten wachten, als die met het beperkte menselijke verstand en gevoel al ooit gegeven kan worden.

Voornaamste bronnen:

- Bartelink, G. J. M. (II, 1976) Mythologisch Woordenboek. Utrecht & Antwerpen: Het Spectrum.
 Brehms Tierleben (IV, 1920), Vol. Die Vielfüßler, Insekten und Spinnenkerfe. Leipzig & Wien: Bibliographisches Institut. Pp. 212, 284-285.
 Figuiet, L. (1867) Tableau de la nature, Vol. Les insectes. Paris: ged. over Sphinx tête de mort (Doodshoofdv�inder) vert. en bew. door J. Maes. Vlaams Imkersblad 1971 (2): 17-19.
 Huber, F. (1794) Nouvelles observations sur les abeilles. Paris & Genève.
 In 't Veld, T. (1979) Vijfduizend kilometer fladderen voor een beetje honing. Grasduinen 1 (1): 52-55.
 Jacoby, R. (II, 1964) Das Imker-ABC. Lexikon der Bienenzucht. Bad Segeberg i. H.: Die Bienenzucht. Pp. 675-676.
 Klots, A. B. & Klots, E. B. (1960) De wereld der dieren, Vol. Insecten. 's-Gravenhage: Gaade.
 Lempke, B. J. (II, 1972) De Nederlandse trekvlinders (1956, Vol. XII Bibl. Kon. Ned. Nat.hist. Ver.). Pp. 5, 43-45. Daar ook lit. Skell, Williams en Wittstadt.
 Maeterlinck, M. (II) Het leven der bijen. Amsterdam: Wereldbibliotheek.
 Nijkamp, J. A. (1975) Ik zie, ik zie, wat jij ook kunt zien. Amsterdam: Inst. v. Nat.besch. Educ.; 's-Gravenhage: Dagbl. Het Vaderland. Pp. 26-27.
 Postma, W. P. (1956) Vlinders en andere insecten in kleuren. Amsterdam: Moussault.
 Schierbeek, A. (1947) Bloembestuiving. 's-Gravenhage.
 Schotman, J. W. (III) Handboek der moderne Bijenteelt. Amsterdam: Breughel. Pp. 648, 653, 656.
 Verhey, C. J. (1940) Doodshoofdvinders in bijenkasten. De levende natuur 45: 25-27.

Chris Maillie

INZENDEN VAN KOPIJ

U bespaart de redactie veel werk door de kopij te typen op A4-formaat, met 1½ regel afstand en ruime marge.

verkoopadressen

Depot Friesland:

H. Akkerman, Oostenwoldseweg 47, 8421 RP Oldeberkoop, tel. 05164-439. Open di. gehele dag, vrijd.middag, zat.morgen en na tel. afspr.

Depot Groningen:

Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8, 9626 TE Schildwolde, tel. 05982-1455. Open dagelijks, behalve vrijdag na 12.00 uur.

Depot afd. Assen:

J. H. Lubbers, Bosstraat 66, 9401 PV Assen, tel. 05920-17162.

Depot Klaas Geerts,

Middenwolderweg 2, 7951 EC Staphorst, tel. 05225-1693.

Depot G. J. L. ten Cate:

Verzetstraat 60, 7671 GL Vriezenveen, tel. 05499-3040.

Depot Enschede:

H. H. Schutte, Sportlaan 22, 7541 BN Enschede, tel. 053-318165: afhalen: vrijdags van 18.00 uur - 19.00 uur.

Depot Reggedal:

H. J. Hanepen, de Hogenkamp 2, 7471 CW Goor, tel. 05470-5576.

Depot afd. Gorssel e.o.:

G. J. Lensink, Deventerweg 4, 7213 EG Gorssel, tel. 05759-2468.

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, 7025 CR Halle, tel. 05736-479.

Depot Winterswijk e.o.:

M. J. Grevers, Miste 4, 7118 WB Winterswijk, tel. 05435-239.

Depot afd. Epe:

Coöp. Novaco (Welkoop), Paasvuurweg 7, 8161 CA Epe, tel. 05780-12317.

Depot Nunspeet:

Th. G. Veenstra, Schaeplmanlaan 47, 8072 AR Nunspeet, tel. 03412-4037.

Depot Apeldoorn:

Coöp. WELKOOP, Jordensweg 57, 7391 KD Twello, tel. 05712-1531.

Depot Boerenbond-Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, 6545 AT Nijmegen, tel. 080-777793.

Depot afd. Bunnik-Houten:

B. Th. Barten, Koringslaan 3, 3981 HP Bunnik, tel. 03405-1742.

Depot Noord-Holland:

H. S. Homburg, Velserduinweg 165, 1971 ZB IJmuiden, tel. 02550-21530.

Open dagelijks van 13.00-16.00 uur en na tel. afspraak, donderdags gesloten.

Depot afd. Rotterdam:

A. Bakkert, Berglustlaan 49A, 3054 BB Rotterdam, tel. 010-183123; na tel. afspraak.

Depot Gouda e.o.:

J. Verboom, Spoorweg 4, 2841 LR Moordrecht, tel. 08127-2489.

Depot afd. Dordrecht:

W. A. Boevé Rigelhof 59, 3318 CX Dordrecht, tel. 078-171216.

Depot "Prommelsluis" afd. Schouwen-Duiveland:

C. L. v. d. Wekken, Provinciale weg 5, 4321 SM Kerkwerve, tel. 01110-4821.

Depot Noord- en Zuid-Beveland:

J. Moerman, Abelenstraat 2, 4462 BR Goes.

Depot Walcheren:

Bisschopsstraat 25, 4353 BN Serooskerke, tel. 01189-1499.

Depot Zeeuws-Vlaanderen:

Iz. de Hullu, St. Jansdijk 10, Nieuwvliet, tel. 01171-1458.

K. J. Wolfert, Pr. Mauritsstraat 20, Axel, tel. 01155-2720.

Depot Oirschot:

A. Pel, 't Kasteeltje 3, 5688 EN Oirschot, tel. 04997-2096.

Depot Zuid-Limburg:

J. Maraité, Rijksweg 4a, 6325 PE Berg en Terblijt, tel. 04406-40309.

bijenplant in beeld

zevenblad

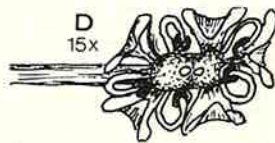
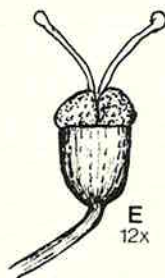
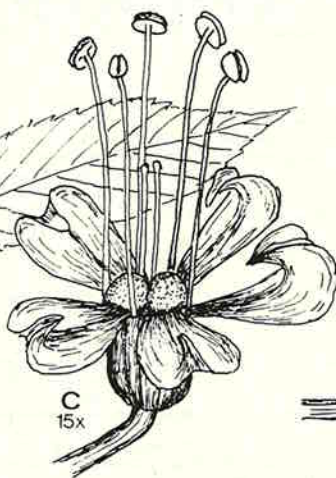
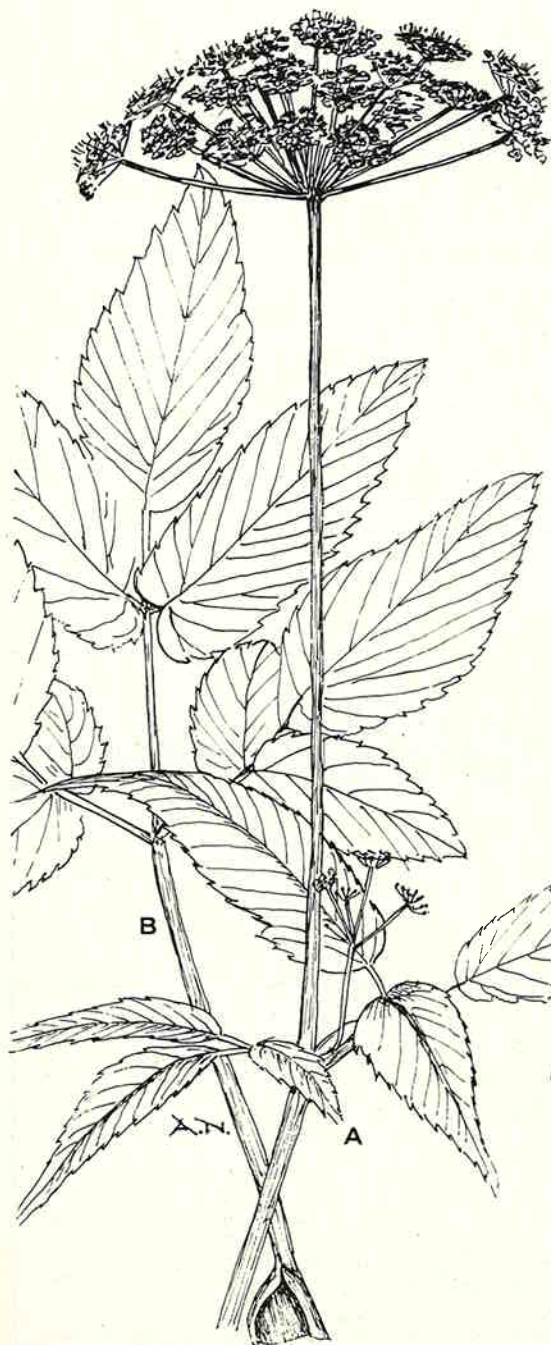
Het Zevenblad is een algemeen bekende plant. Niet zozeer om de bloeiwijze, die is bij de meesten onbekend, dan wel omdat het in de bloementuin een lastig onkruid kan zijn. Als hij zich eenmaal heeft gevestigd kost het veel moeite om hem geheel uit de tuin te verwijderen, omdat

de plant zich voortplant door middel van een wortelstok. Die onbekendheid met de bloeiwijze komt doordat hij in de tuin door de onkruidbestrijding niet de kans krijgt om in bloei te komen, of het moest zijn na een lange afwezigheid tijdens een vakantieperiode.

De plant, die tot de familie van de schermbloemigen behoort, gedijt het best in de halfschaduw aan de rand van een loofbos. De bloei valt in de maanden juni, juli en augustus. De uit een scherm bestaande bloeiwijze heeft een twintigtal kleine schermpjes, die ieder ongeveer dertig bloempjes bevatten. Oppervlakkig gezien is de bloemvorm niet bijzonder, maar bij vergroting is ieder bloempje het bekijken waard. Als ze in knop zijn worden de vijf meeldraden in opgerolde toestand ingesloten door een even groot aantal witte kroonblaadjes. Direct na het openen van een bloem staan de meeldraden rechtop, later krommen ze zich naar buiten. Ook de op het vruchtbeginsel staande stampers maken deze beweging. Gemakkelijk voor de bezoeken de insecten bereikbaar liggen de nectariën boven op het vruchtbeginsel. Tot die insecten behoort ook de honingbij, die behalve nectar ook stuifmeel op het Zevenblad verzamelt. De stuifmeelklompjes hebben een vuilgele kleur.

Wanneer U de moeite neemt het insectenbezoek aan de bloemschermen te bekijken, zal het U ook opvallen hoe snel hommels hier overheen hollen, zo nu en dan even stilhoudend om wat nectar op te nemen. Mogelijk hebt U dan een andere kijk op het Zevenblad gekregen en laat U de plant misschien eens in Uw tuin tot bloei komen.

Arjen Neve

ZEVENBLAD (*Aegopodium podagraria*):

A bloeiwijze, B blad, C pasgeopende bloem, D bloem in knop, E vruchtbeginsel met stampers.

NATIONALE IMKERSDAG TE APELDOORN

Schouwburg Orpheus

Programma:

- 9.00- 9.50 uur Ontvangst van de deelnemers met koffie en koek, opgeluisterd met vrolijke muziek door de vereniging „Uit Vriendschap Verbonden“.
- 9.50 uur De schouwburggong nodigt U uit in de zaal plaats te nemen.
- 10.00 uur Welkomstwoord door dhr. G. D. Bovendorp, voorzitter van afd. Apeldoorn.
- 10.10 uur Officiële opening door dhr. Mr. Pieter van Vollenhoven.
- 10.20 uur De leiding wordt overgenomen door dhr. J. J. Speelziek, algemeen voorzitter van de Ver. tot Bevordering der Bijenteelt.
- 10.30 uur Causerie, te houden door dhr. Anton van Hooff, directeur van Burgers Dierenpark, getiteld „Onze relatie tot de natuur en de functie van dierenparken in dit verband“.
- 12.00-12.30 uur Korte pauze (gelegenheid tot het gebruiken van een drankje, hetgeen als enige uitzondering niet bij de prijs is inbegrepen).
- 12.30-13.30 uur Gezamenlijk gebruik van een Hollandse koffietafel (een goed moment om ervaringen uit te

wisselen met imkers, die in een heel andere streek van het land bijen houden).

- 13.30-16.00 uur Gelegenheid tot het bezoeken van het Rijksmuseum in het Paleis Het Loo, de honingtentoonstelling, een filmvoorstelling, een tentoonstelling met als onderwerp „De Bij op Postzegels“, het resultaat van een kindertekenwedstrijd etc.
- 16.00 uur Uitslag van de Nationale Honingkeuring en sluiting van de dag.

Naast dit programma zullen er op het terrein van de schouwburg nog tal van andere activiteiten zijn. Diverse verenigingen en instellingen hebben hun medewerking toegezegd, o.a. het Wereld Natuur Fonds en de gemeentelijke kinderboerderij. Dit buitengebeuren, alsmede de honingtentoonstelling zijn voor het publiek toegankelijk, zodat hiermee tevens een stuk propaganda voor de imkerij gemaakt wordt. Al met al hopen wij U hiermee een gezellige dag te bieden en dringen er op aan snel te gireren, i.v.m. reservering lunch, verzending programma enz. (vakantietijd!!!).

Stort vóór 1 augustus f 25,— op giro 2 1 3 4 5 2 8 t.n.v. Ver. tot Bev. der Bijenteelt, Rigolettostraat 10, Apeldoorn. (Na 1 aug. is de prijs f 30,—).

Let op: dit is ons nieuwe gironummer (Er zijn reeds inschrijvingen binnen op het oude nummer, hetgeen echter geen problemen geeft). Na ontvangst van het bedrag wordt U een programma toegezonden, met bonnen voor lunch, consumptie en toegang voor het museum. Tevens wordt hierin een kaartje afgedrukt, waardoor U snel de weg naar de schouwburg kunt vinden. Het adres is: Schouwburg Orpheus, Churchillplein 1, Apeldoorn.

- Wij staan klaar om U te ontvangen.
- Wij hebben gezorgd voor een uitstekende accommodatie.
- Wij menen een goed programma te hebben voor een aanvaardbare prijs.
- Wij adviseren: neem snel een goed besluit, vlieg 29 augustus een dagje uit.

EVENEMENTEN OVER DE GRENS

BIJENTEELTCONGRES LAZISE, ITALIË

Van 2 t/m 4 oktober 1981 wordt te Lazise aan het Gardameer, in het wijngedebied van de Bardolino, weer een internationaal bijenteeltcongres, annex beurs van imkersartikelen gehouden. Hieraan zullen binnen- en buitenlandse deskundigen deelnemen. Onderwerpen die aan de orde komen zijn: het gebruik van bijen in de landbouw, de bestuiving van fruit en andere cultuurs, nieuwe technieken in de bijenteelt, informatieverstrekking aan imkers en consumenten, de opleiding van imkers, therapieën met behulp van bijenprodukten en de relatie daarvan ten opzichte van de gezondheid.

De organisatie, welke onder bescherming van de Regio Veneto staat, gaat uit van de ESAV (Ente di Sviluppo Agricolo del Veneto), waarin onder meer het provinciale bestuur deelneemt. Van 1975 tot 1980 heeft Lazise reeds vijf keer succesvolle Festa del Miele (Honingfeesten) georganiseerd, samen met imkers uit de provincie Verona.

Informatie en inschrijving bij: Segreteria della Mostra Internazionale di Apicoltura c/o Azienda Autonoma di Soggiorno e Turismo di Lazise sul Garda, Italia. Tel. 045 - 643114.

Ingez. meded. F. Steenhoff, Den Haag

bij de VOORPLAAT

Hoofdbestuurslid W. M. Campen kreeg deze historische opname te leen van een oudere imker en geeft daarbij de volgende toelichting:

„Deze foto stelt voor een schenking van de afdeling Apeldoorn aan de afdeling Kruiningen naar aanleiding van de watersnoodramp in 1953. De foto is genomen in het voorjaar van 1954.

Op de foto staan van links naar rechts de volgende heren afgebeeld: dhr. Bolsenbroek, dhr. Binnendijk, dhr. Jonker (brandweer) en dhr. Noordermeer. Het jongetje, dat tussen de kasten doorkijkt, is de zoon van dhr. Noordermeer: Jaap Noordermeer. De vracht werd vervoerd met een brandweerauto en de sirene schijnt diverse keren dienst te hebben gedaan tijdens de rit naar Kruiningen.”

Voor de goede orde dient vermeld, dat deze foto reeds eerder in het Groentje werd opgenomen en wel op pag. 84 van de jaargang 1954. Maar dat is al meer dan een kwarteeuw geleden en bovendien was het toen een wat klein en onduidelijk plaatje, dat best eens een betere en grotere overdruk verdiende.

Uiteraard is ons bekend, dat zich destijds naast Apeldoorn diverse andere afdelingen met veel inspanningen en offers hebben ingezet voor hun zwaar gedupeerde Zeeuwse imkercollega's. Vanzelfsprekend is het echter in dit verband niet mogelijk daar uitvoerig op in te gaan. Mogen zij allen door deze unieke opname nog eens geëerd worden voor hun verdiensten ten aanzien van de spontane hulpacties die toen op gang zijn gekomen.

Redactie

APIMONDIA

—

ACAPULCO

23 tot 29 oktober 1981 — 28e Internationale Apicultuur Congres

Wagons-lits Reizen Special Traffic biedt een speciaal arrangement voor

de deelnemers aan **APIMONDIA ACAPULCO**

9-dagen Acapulco, inclusief vliegreis f 2799,— p.p.

U kunt tevens deelnemen aan één van de aantrekkelijke post-congresstours.

4-daagse vliegreis Oaxaca	f 508,—.
4-daagse vliegreis Merida	f 1070,—.
4-daagse vliegreis Mexico	f 562,—.
4-daagse busreis Acapulco-Mexico	f 293,—.

Vraagt u het uitgebreide programma bij

Wagons-lits Reizen
SPECIALTRAFFIC

Dam 19, 1012 JS Amsterdam

De Heer E. van Hombergh

Telefoon 020 - 26 29 17

Mevrouw G. J. van Cappellen

de lezer *Schrift*

ALLE BIJTJES ZWEMMEN IN HET WATER

Op 12 maart ging Zuid-Drenthe bijna kopje onder wegens de langdurige regenval van de laatste dagen! Ook Hoogeveen kreeg hiervan zijn deel, de Hoogeveense Vaart trad buiten haar oevers en veranderde grote gebieden in een enorme watervlakte. Ook ik kreeg de tuin onder water en moest om 6 uur 's morgens de bijenkasten hogerop zetten. De vliegplanken zaten reeds in het water, maar het water zou nadat deze foto gemaakt was nog 15 cm stijgen. Gelukkig was het een paar dagen koud weer, de bijen hebben er geen nadeel van ondervonden. Twee dagen later was alle water weer verdwenen en op 22 maart werd sla geplant waar het water stond.

A. H. Padberg, Hoogeveen

TAMME AFRIKANEN

Misschien herinnert U zich nog dat in heel Zuid-Amerika de uit Afrika afkomstige ondersoort *Apis adansonii* is verspreid. Dat begon in 1957 na een foutgelopen eksperiment van Kerr in Sao Paulo, Brazilië. Hier in Suriname hebben we ze sedert 1975 leren kennen. Het heeft „pas” één mensenleven geëist, juli 1980, maar meer koeien, schapen, geiten, kippen e.d. werden het slachtoffer. Misschien is nu 95% van onze bijen „geafrikaniseerd”, maar dat is moeilijk vast te stellen, ten eerste omdat de verschillen alleen onder een mikroskoop te zien zijn en ten tweede omdat we allemaal tussenvormen, hybriden, hebben. Dat de honingopbrengsten er hoger van worden hebben we niet gemerkt. Wel neemt

het aantal imkers erdoor af: in 1977 54 met 843 volken en in 1980 29 met 371 volken.

De oorzaak is duidelijk: De defensie der Afrikanen is zo enorm goed dat men zijn bijen niet meer kan behandelen met een blote borst, een beetje rook en soms een kap. Neen, het bijenpak moet geen enkel klein gaatje over laten en dik zijn, met dikke handschoenen en een kap die nergens oor of neuspunt raakt. Zeer afmattend.

Nu is er een lichtpunt in deze toestand gekomen. Dezelfde bijen die de buurt onveilig maken, tot wel 200 m, nadat alleen de dekplank even was opgetild, blijken onder bepaalde omstandigheden „tam” te zijn. Dat hebben verscheidene imkers ervaren in Coronie. In dit distrikt bloeit massaal de parwa (*Avicennia nitida*), een mangrove-achtige boom met kleine gele bloemen, in de grote droge tijd van september tot en met november op de zilte en brakke klei langs de kust.

Zijn de oudere bijen, de stekers, door de haal-activiteit eerder versleten? Of is het: Een volle maag, die steekt niet graag? (14 dagen na „een slinger” zijn de ramen weer verzegeld). Ze laten zich in elk geval zonder pak en soms zelfs zonder masker de honing ontnemen. Niet zodra mindert de dracht of ze zijn echter weer ongevaarlijk.

Er zijn de laatste tijd weer imkers die hun aantal volken vergroten!

Verzoek om informatie.

Voor het bijenblad van Suriname zou ik heel graag iets naders horen over de stand van de Varroa-mijt in Zuid-Amerika. Wie weet daar iets van of beschikt over een informatie-adres in bijv. Peru of Paraguay?

Red. Imker Koerier, Bomapolder Serie 7 no. 6, Suriname.

Kees van Deursen

PARA-DICHLOROBENZEEN

CARBOLZUUR (FENOL)

NOSEMACK

(bevat organische kwikverbindingen)

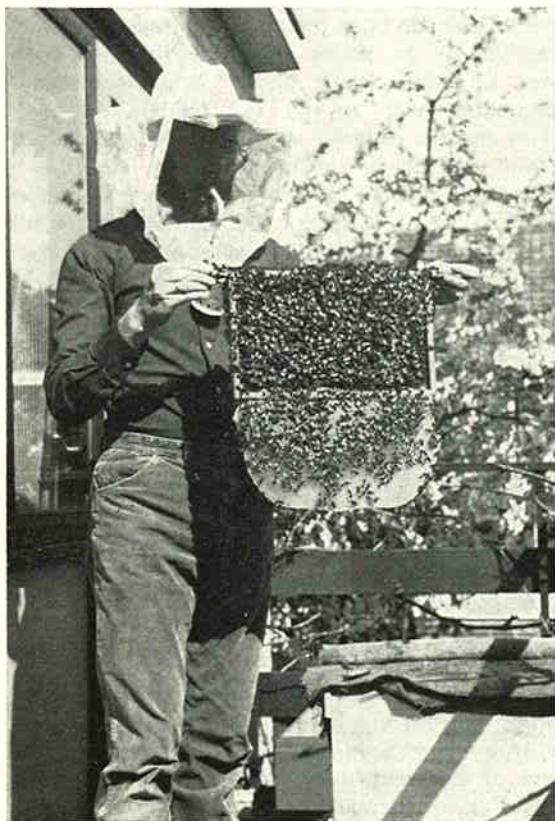
Ingevolge verkregen informatie van de Veterinaire Inspectiedienst en de Ver. van de Ned. Chemische Industrie werden bovengenoemde artikelen uit veiligheids-overwegingen uit de roulatie genomen.

B I J E N H U I S - W A G E N I N G E N

BALKON-BIJEN

Op 14 april hield ik een eerste voorjaarsinspectie van mijn volk, dat achter het huis op het balkon staat. Het volk had ik ingewinterd in de bovenste broedkamer met daaronder twee stijgramen. Zoals U kunt zien was de ontwikkeling reeds in volle gang. Bij vier ramen was er naar onderen zo'n plaat nieuwe raat uitgebouwd, waarin al veel verzegeld broed aanwezig was.

G. H. Bekkering, Enschede

KANTTEKENINGEN BIJ ENKELE ARTIKELEN

Om verwarring te voorkomen bij het bestellen van heesters die nectar produceren enkele opmerkingen bij het artikel van **Jan van de Veluwe: De Milieutuin - 5** (Groentje, febr. 1981, p. 31-32). Onder het hoofd Sneeuw- en Koraalbes vermeld onze Jan deze als bodembedekkers, terwijl in het bijgaande lijstje deze correct vermeld staan met een groeihoogte van 1.50 cm. Met de kruipende vorm is bedoeld de *Symphoricarpos albus* var. *laevigatus* cv. *Hancock*, die in plantsoenen op grote schaal wordt toegepast. Het is een cultuurvorm, die in 1965 gewonnen werd in Engeland. Onder de kop *Weigelia* noemt de schrijver *Weigelia japonica*, een soort met vuurrode bloemen. (Heukels spreekt van donkerrood. J. v. d. V.) Dit moet zijn met wit-rose bloemen. *Weigelia*'s met vuurrode bloemen zijn o.a. de cultuurvariëteiten *Newport Red* en *Bristol*

Ruby. De kop Gelderse roos of Gewone sneeuwbal in het artikel doet voorkomen of we met een en dezelfde heester van doen hebben. (Het woordje „of” moest zijn „en”. J. v. d. V.) Ter correctie, de Gewone sneeuwbal staat onder de Latijnse naam *Viburnum opulus* cv. *Roseum* met als synoniem V. op. var. *sterile*. De oude of synoniemnaam „sterile” geeft zeer juist weer, dat de bloem van deze heester steriel is, dus van generlei waarde voor onze bijen. (Nomenclatuur volgens Dr. B. K. Boom, Ned. Dendrologie, 9e dr.).

Het artikel van **Arjen Neve** onder **Bijenplant in Beeld** (dat een veelbelovende reeks kan worden!) noemt de **Hazelaar** in hetzelfde nr. (p. 34) één van de eerstbloeiende planten. Aangetekend dient hierbij te worden, dat de Boomhazelaar (*Corylus columnata*) de allereerste is die zijn katjes laat stuiven. In Hilversum is deze boom uit de Balkan in verschillende straten aangeplant o.a. in de Hazelaarlaan, van Riebeeckweg en Java-laan. Jammer dat dit eerste artikel van Arjen niet startte met onze Voorjaarsheide (*Erica carnea* cv. *King George* en de *Erica x darleyensis* cv. *Darley Dale*), waarvan nog een witte cultuurvariëteit, de *Er. x dar.* cv. *Silberschmelze*. In januari kunnen de bijen deze heidesoorten als gekken bevliegen, zowel voor nectar als stuifmeel. Wij als imkers moeten dan ook de aanleg van heidetuinen sterk stimuleren. (De diverse Heidesoorten zullen in deze rubriek zeker nog aan bod komen. A. N.) De Ned. Heidevereniging *Ericultura* kan u alle inlichtingen verstrekken over de aanleg van deze tuinen. Adres secretariaat: de heer P. Pacilly, Zandheining 17, 5131 AA Alphen (NB).

G. Bootsman,
Pinetum „Blijdenstein”,
Hilversum.

BOMEN EN BIJEN

Onder de titel „Bomen en Bijen, Bijen en Bomen” heeft de Bomenstichting een informatieblad uitgegeven (31, 31a en 31b) dat ingaat op de voedingsgewoonten van bijen op drachtplanten onder onze boomsoorten.

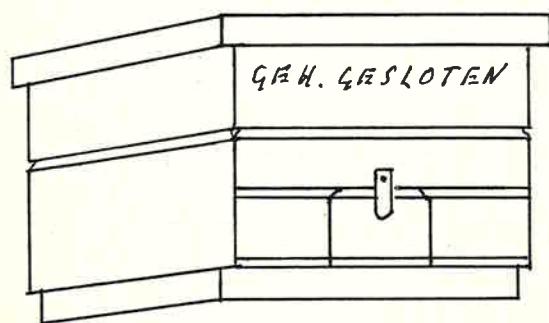
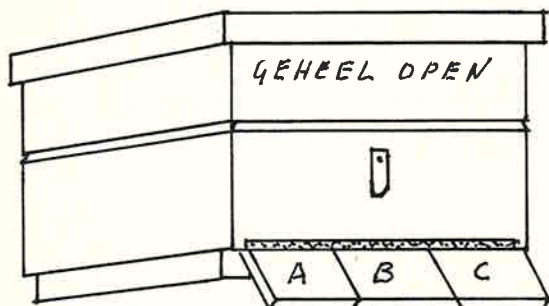
Kosten totaal f 1,—, met verzending f 1,50.

Te bestellen bij Bomenstichting, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, telefoon 030 - 33 13 28, postgiro 2108755 t.n.v. penningmeester Boomstichting, Utrecht.

KLEIN MAAR FIJN

Een kleine ingreep bij een spaarkast of simplex-kast kan vooral bij kleine volkjes van groot belang zijn. Worden die kleine volkjes op 5 of 6 ramen in een grote kast met een te groot vlieg-gat door vreemde of sterke volken leeggeroofd dan kan men de vliegplank in drieën delen zodat het volk zich bij een kleiner vlieggat beter kan verdedigen. De linker zowel als de rechter kant kunnen apart opgeklapt en als er mee gereisd wordt tevens met dezelfde sluiting dichtgemaakt worden.

G. Bruls, Schinnen

WASMOTTEN

Onlangs deed ik een verrassende ontdekking. Toen ik mijn lege honing- en broedkamerraten ging verplaatsen van een koele zolder boven

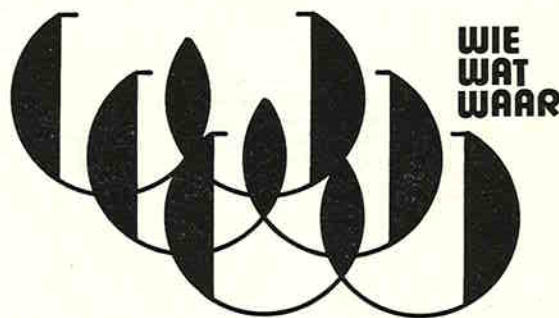
een schuur naar een verwarmingskelder met een temperatuur van $\pm 35^{\circ}\text{C}$, in het stookseizoen, begin januari, ontdekte ik na verloop van tijd een leger van wasmotlarven in de raten. Na de larven er één voor één te hebben uitgepeuterd hing ik alles weer zoals het was. Ongeveer veertien dagen later heb ik alles weer gecontroleerd en nu op 14 maart is er geen wasmotlarf meer te bespeuren.

Voorzichtige conclusie: De wasmoteitjes moeten in de nazomer zijn gelegd en konden niet tot ontwikkeling komen in verband met de koele omgeving tot begin januari.

Een vraag: Wat gebeurt er met raten die wasmoteitjes bevatten en in het voorjaar boven een broednest worden gehangen?

P.S. Ik heb paradichloorbenzol gebruikt in de koele en warme ruimte, maar waarschijnlijk in beide situaties niet voldoende. Het geval blijft desalniettemin interessant.

Joh. Keus, Ermelo

De olifant krijgt opdracht nog even te wachten met blazen, want er dient volgens de heren J. Bos (Lunteren), H. J. P. Lotstra (Prinsenbeek) en N. van Suchtelen (Bennekom) voordien terecht iets recht gezet te worden.

Niet beter wetende meenden wij dat de tweede foto op pag. 95 van het aprilno. nooit eerder was gepubliceerd. Dit blijkt een misvatting te zijn. De afbeelding stond al in alle glorie te prijken op pag. 79 in het Groentje van mei 1951, met als ondertekening:

„Bij de bijen op de proefbijenstal „Ambrosius-hoeve” van de Bedrijfsraad. - V.I.n.r. de hoofdbestuursleden A. Vink, J. H. Schwieters en B. A. v. d. Sande en de voorzitter van afd. Arnhem, de heer H. G. Maagendans.”

Omdat de drukker de foto in ons geval spiegelbeeldig plaatste moet de volgorde van de namen dus eveneens worden omgedraaid, lees v.r.n.l.

Opnieuw dank voor uw medewerking, want het Groentje is langzamerhand zó hoogbejaard, dat het onmogelijk wordt de inhoud van 83 jaargangen geheel van buiten te kennen.

Redactie

EEN POTJE HONING ALS BELONING

Voor een
goed geschepte
Zwerm
bijen!

Van lente tot late zomer kunnen de bijen gaan zwermen.
Kort gezegd komt het erop neer dat de helft van een volk, onder leiding van de oude koningin, de kast of korf voorgoed verlaat, op zoek naar een nieuw huis.
Misschien een idee voor ons, om overbevolking tegen te gaan....

Zo'n zwerm vormt meestal in de buurt van de oude kast of korf een "tros" aan een tak, dakgoot, paaltje enz., of op de grond; maar niet voor lang. Als de "verkenner" een geschikte nieuwe woning gevonden hebben, vertrekt de zwerm daarheen, en is de imker z'n bijen kwijt.
Daarom wordt zo'n zwerm gevangen, oftewel geschept!

Vrees niet. EEN ZWERM STEEKT NIET !!

3.

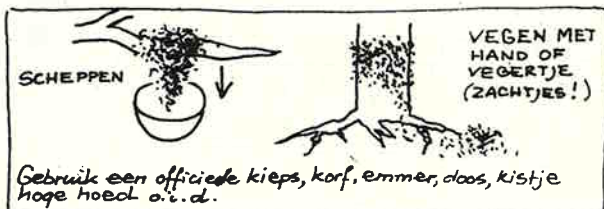
Zodra de tros tot rust gekomen is en er nog maar enkele bijen rondvliegen, kan die geschept worden.

2.

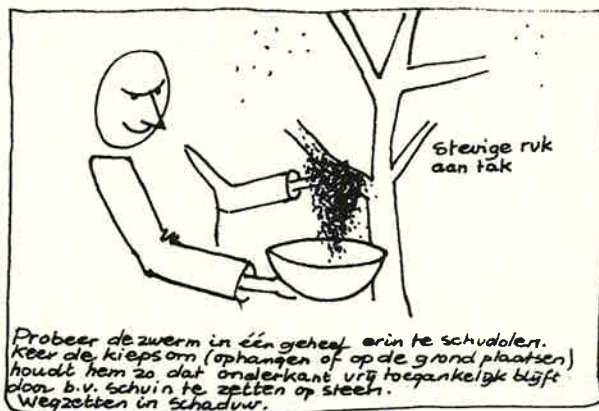
Er is geen vaste regel voor te geven, hoe lang het duurt, tot de tros gevormd is en hoe lang de tros blijft hangen. Rekent u voor de zekerheid erop dat alles binnen een uur bije gebracht kan zijn.

1.

Het zwermen begint met onrustige bijen, een heleboel op de vliegplank en een wolk van bijen rond kast of korf. Vooral met heet weer en vaak rond het middaguur!

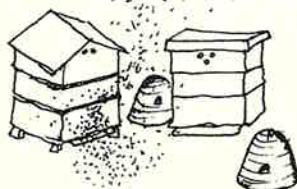

Gebruik een officiële kieps, korf, emmer, doos, kistje hoge hoed o.i.d.

Probeer de zwerm in één geheel erin te schudelen. Keer de kieps om (ophangen of op de grond plaatsen) houdt hem zo, dat onderkant vrij toegankelijk blijft door b.v. schuin te zetten op steen. Wegzetten in schaduw.

NEEM BIJ ZWERMEN DIREKT KONTAKT OP MET :

Een handig stencil, dat Albert Groenendijk in Vlaardingingen gebruikt, ja, hoe kan het anders in de zwermtijd om op te hangen in politiebureaus, brandweerkazernes e.d.

NOORDHOLLANDSE STUDIEDAG IN 1981

Het was op 28 maart een gezellige drukte in het ontmoetingscentrum „De Brinkert” te Heerhugowaard, toen aldaar voor de tweede maal een Noordhollandse studiedag werd gehouden. De aanwezigen kregen een pittig programma voorgeschoteld met als thema HOE BEREIKEN WE BETERE RESULTATEN.

Drs. A. de Ruijter, wetenschappelijk onderzoeker op de Ambrosiushoeve te Hilvarenbeek, behandelde het onderwerp „**De invloed van ziekte op de produktie**”. Amerikaans Vuilbroed, Mijziekte, Varroa en Nosema kwamen ter sprake. Met nadruk werd er op gewezen dat de bacteriën van het vuilbroed resistent zijn en dat besmetting kan plaats vinden als buitenlandse honing aan de volken wordt gevoerd. Verbranden van volk en materiaal is de enige remedie. Om verspreiding van Nosema tot het uiterste te beperken is hygiëne op en in de stal een eerste vereiste. Verder moet de imker zich er voortdurend van bewust zijn wat hij met zijn bijen doet.

Een goede stuifmeelvoorziening het gehele jaar door kan worden beschouwd als een goede remedie tegen Nosema. Vandaar dat de nodige vraagtekens kunnen worden gezet bij imkershandelingen, waarbij een volk of een deel van een volk z'n vliegbijsen verliest zonder dat spoedig aanvulling is te verwachten. Ook de stuifmeelval kan bij onoordeelkundig gebruik gebrek aan stuifmeel in de volken doen ontstaan. Bovendien kan het werken met de stuifmeelval één bijdrage leveren aan de verspreiding van Nosemasporen, omdat er enige druk op het achterlijf van een thuiskomende bij wordt uitgeoefend als deze het volk (via de stuifmeelkam) weer betreedt en daarbij enige faeces verliest. Fumidil biedt bij de bestrijding geen oplossing, het heeft wel een remmende werking op de sporevorming. Na de lunch hield **dr. H. H. W. Velthuis** van het lab. voor vergelijkende fysiologie te Utrecht een inleiding over „**Inteelt en hoe deze te herkennen**”. Het gedrag van de bij wordt bepaald door erfelijke aanleg en omgeving/milieu. De genetische faktor kunnen we beïnvloeden door selectie, terwijl we door te gaan reizen of het verbeteren van de bijenweide het milieu voor onze immen verbeteren. In de dertiger jaren was de Italiaanse bij favoriet, die zou de Nederlandse bijenteelt er weer bovenop helpen. Momenteel kunnen we deze zin opnieuw uitspreken, alleen moet het Italiaanse worden vervangen door Carnica.

Toch is het invoeren van soorten, vreemd voor de omgeving en het heersende klimaat, niet de aangewezen weg. Er ontstaat geen harmonie tussen het milieu en de erfelijke aanleg. De Nederlandse bij ofwel de gemiddelde bij die zich in de afgelopen decennia alhier heeft ontwikkeld is aangepast aan ons zeeklimaat met z'n grote schommelingen. Bij dit klimaat past een voorzichtige, welhaast behoudzame voorjaarsontwikkeling. De Ligustica/Carnica is afkomstig uit een klimaatgebied met droge/dorre zomers voorafgegaan door een uitbundig voorjaar. Bij dit model past een explosieve voorjaarsontwikkeling.

Bijen overgebracht naar een gebied met ander klimaat gedragen zich nog lange tijd volgens het klimaat/drachtritme van hun oorspronkelijke woonomgeving, hetgeen duidelijk is gebleken bij onderzoek door Louveaux in Frankrijk, die bijenvolken uit Les Landres overbracht naar de omgeving van Parijs en omgekeerd,

waarbij beide groepen volken vasthielden aan het ontwikkelingsritme uit hun oorspronkelijke omgeving. Bij selectie op de eigen stand is de mannelijke lijn onvoorspelbaar, dus zal de imker die zich serieus op de koninginnteelt toelegt uitwijken naar een bevruchtungsstation. Helaas laat de overheid ons danig in de steek, want het enige station waarvan de imker gebruik kan maken is ontstaan op particulier initiatief.

Het grootste deel van de Nederlandse imkers past echter koninginnteelt toe op z'n eigen stand door in het beste geval voort te telen van het volk met de betere resultaten. Belangrijk is dat de variabiliteit in populatie behouden blijft, daarom moet er niet alleen geteeld worden van het beste volk (dit beste volk op onze stand is een toevalstreffer), maar van de groep beste volken. Op deze manier wordt het gevaar voor inteelt en teruggang in de kwaliteit der volken het beste geweerd. Tot welke gevolgen inteelt kan leiden leert ons een Duits onderzoek.

Bij sterke inteelt ontstaat grote gelijkvormigheid in het gedrag/reaktiepatroon van de bijen. In een bijenvolk zijn bepaalde bijen temperatuurgevoeliger en nemen in voorkomende gevallen maatregelen tot temperatuurbelijersing. Bijen met een gelijkvormig reaktiepatroon zullen op dezelfde manier reageren, hetgeen kan betekenen geen reaktie op een zich wijzigende temperatuur of een reaktie en masse. Erfelijke eigenschappen worden via versmelting van ei- en spermacer doorgegeven. Bij de bijen gaat het iets anders door de parthenogenese. Uit de onbevruchte eitjes ontstaan darren en uit de bevruchte eitjes werksters of koninginnen. Het uitgroeien tot werkster of koningin wordt bepaald door het voedselpakket dat in het larvestadium is ontvangen.

Genen zijn delen van het chromosoom die de manlijke of vrouwlijke eigenschappen tot uiting doen komen. Als er storing in de vrouwlijke genen optreedt, die niet wordt opgeheven, dan ontstaan diploïde darren of wel darren met genetische defekten. Toch zult u deze darren in een volk niet tegenkomen. In hun larvestadium produceren diploïde darren een stof die bij de verzorgende bijen kannibalisme opwekt. Dit geeft aanleiding tot het zogenaamde „schot hagel” in het broednest, waaraan dus duidelijk de inteelt is te herkennen. Vooral de Poolse onderzoeker Woyke heeft op dit terrein baanbrekend werk verricht.

Na de theepauze kwam **drs. J. Beetsma** van de afdeling entomologie van de LH te Wageningen aan het woord. Hij gaf enige **grondregels voor de koninginnteelt**, die goeddeels zijn terug te vinden in het Groentje van april 1980. Ook de heer Beetsma brak een lans voor de bruine bij of wel de bij die niet vreemd is aan ons klimaat- en drachtritme.

Na elke inleiding was er gelegenheid tot het stellen van vragen, waarvan een druk gebruik werd gemaakt. Als laatste spreker kwam een man uit de praktijk aan het woord, die zijn bedrijfsmethode met een praatje en lichtbeelden toelichtte, waarop later zal worden teruggekomen. Bij het betreden van de zaal had elke congresganger een programma van de dag ontvangen en een overzicht van de oogstcijfers voor Noord-Holland over 1980.

De eerste inleiding werd verzorgd door **Marleen Boerjan**, doctoraal-studente entomologie aan de LH te Wageningen, met als thema „**Wat is de gewenste volksgrootte?**” Aan de hand van een onderzoek door Wille uitgevoerd te Bielefeld (Zwitserland) werden met behulp van grafiekjes een aantal theoretische modellen getoond, waaruit viel af te lezen via welk ritme het afsterven van winterbijen kan plaatsvinden en welke invloed elk ritme uitoefent op de ontwikkelingsmogelijkheden van het volk in de nawinter en het vroege voorjaar. Gunstig voor een dergelijke ontwikkeling is het ritme, waarbij het afsterven van winterbijen aan-

vankelijk langzaam verloopt, eind maart is nog 85% der oorspronkelijke populatie in leven, gevolgd door een versneld afsterven vanaf begin april.

Onwillekeurig dringt de vraag zich op of de imker enige invloed kan uitoefenen om te kunnen beschikken over volken die een dergelijk ritme zullen volgen. Uit het vervolg van dit onderzoek blijkt dat deze volken moeten beschikken over veel lang-levende winterbijen. Veelal wordt nog aangenomen dat bijen geboren in augustus reeds tot de winterpopulatie van een bijenvolk gaan behoren, maar onderzoek van o.a. Maurizio (1950) en opnieuw Wille en vele medewerkers (L. Gerig, R. Leuthold, R. Merz, W. Wille: *Revue Suisse Zool.* 86 (3), 1979, p. 663-671) leert ons anders. Slechts een enkele bij geboren in augustus overleeft de winter. Lang-levende winterbijen ontstaan pas dan in een volk als deze bijen in hun „jeugd“ geen broed hebben verzorgd en zich tevens rijkelijk hebben kunnen voeden met stuifmeel.

Dit lijkt tegenstrijdig met ons streven om in het najaar zo veel mogelijk broed in een volk te krijgen, want om dat broed groot te brengen zijn voedsters nodig. Door allerlei oorzaken zal de hoeveelheid open broed echter toch reeds geleidelijk teruglopen (het is per slot van rekening herfst). Een steeds kleiner aantal jonge bijen zullen de taak van voedster op zich nemen en nu zien we iets wonderbaarlijks. Hoewel de wetenschappers nog in het duister tasten over de factoren die dit vastleggen, worden in een volk in de herfst op dezelfde dag uit dezelfde raat bijen geboren, waarvan een deel gaat behoren tot de groep kort-levende herfstbijen en andere tot de groep lang-levende winterbijen. Reeds bij de geboorte lijkt deze bestemming bepaald.

Gelijktijdig zijn in een volk dus aanwezig, en worden geboren, bijen die gaan behoren tot de kort- en lang-levenden. Alle individuen van het volk zijn in eenheid bezig met de voorbereiding op de winterzit, elke groep echter op z'n eigen manier. De aktieven die broed verzorgen (winterbijen grootbrengen) en uitvliegen om nektar en het laatste stuifmeel te verzamelen (winter-voorraad aanleggen) blijken tot de kort-levende groep te behoren. Daarnaast bevinden zich in de volken een toenemend aantal in-aktieven, die een eiwit-vetlichaam opbouwen, zich niet inlaten met broedverzorging en slechts zelden uitvliegen! Tot eind oktober sterven de kort-levende herfstbijen, die veelal niet ouder worden dan 20-30 dagen. Bijen die half november nog in leven waren leefden ook eind februari nog. Opmerkelijk is ook, dat hoe later de bijen in de herfst geboren worden, des te langer ze in het voorjaar leven.

Bij verder onderzoek bleken er in winter en voorjaar nog verschillen te bestaan in het gedrag van de winterbijen, verschillen die in de herfst niet aan het licht waren getreden, zodat het noodzakelijk werd een splitsing naar levensduur aan te brengen in kort-levende winterbijen (levend tot medio april) en lang-levende winterbijen, die tot eind mei in leven kunnen blijven. De kort-levende winterbijen doen in hun gedrag sterk denken aan de herfstbijen. In de nawinter werden ze nl. vaker op het broed aangetroffen en het waren in het vroege voorjaar hoofdzakelijk bijen uit deze groep die stuifmeel/nektar en/of water verzamelden.

Het onderzoek heeft in Zwitserland plaatsgevonden en de onderzoekers Böttcher en Wille hebben een aantal praktijkregels opgesteld, waaraan minimaal voldaan moet worden om sterke volken op te bouwen:

- geef op tijd meer ruimte voor de koningin;
- geef deze ruimte door het plaatsen van een tweede broedkamer, dus verticale uitbreiding;
- indien er geen dracht is te verwachten ga dan voeren;
- zorg voor stuifmeelbronnen of hang raten met stuifmeel in.

In „Bijennieuws“ van afd. Texel is een artikel over het bovenstaande verschenen en Rob Nolting besluit met een naschrift, waar ik me gaarne bij aansluit:

„Uit de waarnemingen blijkt dat het niet alleen belangrijk is om sterke volken in te winteren, maar dat deze volken ook de ruimte moeten hebben om broed aan te zetten en niet alleen net genoeg om wintervoer in op te bergen. Misschien is dat ook een antwoord op de snelle achteruitgang van volken in april/mei, waarbij zwakke, op één bak ingewinterde volken vaak niet meer overleven of langzaam op sterkte komen, ondanks dat er voldoende voedsel voorhanden is. Zelf winter ik nu twee jaren achtereen sterke volken in op twee broedbakken. Zij krijgen 15 kg suiker en als ik dan half oktober nog een laatste maal controleer, blijkt dat alle volken in de onderbak nog een broednest van 4-5 ramen hebben. Dit zouden ze niet gehad hebben bij inwintering op één bak, want dan was daar domweg geen ruimte voor!“

Ko Zoet

DE DRACHTPLANTENGIDS VOOR DE BIJENTEELT van de heer L. G. M. Hensels is van de pers!

Deze eerste Nederlandse uitgave over drachtplanten voor bijen in Nederland, die mogelijk werd gemaakt door de EEG-subsidie 1976, kunnen we al onze leden van harte aanbevelen. Het blijkt een bijzonder interessant boek, geïllustreerd met veel kleurenfoto's van onze vaderlandse flora. De speciale ledenprijs tot 31 oktober bedraagt f 21,25 per exemplaar. Na die datum wordt de prijs f 25,—. In een volgend nummer hopen wij met een recensie van het boek te komen.

SUIKER:

De suikercampagne is achter de rug. Door de Suikerunie werd dit jaar 395.000 kg witte suiker afgeleverd in de afdelingen. Over het algemeen was men bijzonder te spreken over de verpakking van de suiker in zakken van 25 i.p.v. 50 kg. De leden, omdat het goed hanteerbaar bleek; de afdelingen en het Bijenhuis, omdat er praktisch geen klachten werden ontvangen over gescheurde zakken. Hoewel wij geregeld de vraag krijgen of er nog suiker gekocht kan worden, moeten wij helaas mededelen dat dit via het Bijenhuis niet mogelijk is. Bij een tekort aan suiker dient u dit via eigen kanalen te bestellen. Wel willen wij vanaf deze plaats de afdelingsbesturen dank zeggen voor al het werk dat zij aan de distributie van de suiker en de bijbehorende papierwinkel hebben gehad.

T. R.

**U weet het toch nog? Het is verboden
buitenlandse koninginnen in te voeren.**

Houdt U daar aan, in ons aller belang.

ZWERMPERIKELEN/SPEELDOPIJES

Door het zonnige weer in de lente kwamen de volken snel op vlieghoogte en half mei werden op het koolzaad broedafleggers gemaakt, bestaande uit 7 ramen met broed en opzittende bijen. Het resterende deel van het volk is in feite de vlieger en bestond uit een onderbak met 2 ramen broed + het moertje (het rooster) en daarop achtereenvolgens een bak met 6 ramen uitlopend broed en een lage honingkamer. Het leek erop dat voorlopig niets verkeerd kon gaan. Het moertje had voldoende ruimte, er was een redelijke aanwas van jonge bijen en tevens volop ruimte voor het volk.

Bij controle van de onderbak veertien dagen later sprong het sein echter onmiddellijk op onveilig. Zonder de raten te lichten waren aan de bovenzijde een paar prachtige moerdoppen te zien. En daar sta je dan als een groot vraagteken over de kast gebogen. Toch te weinig ruimte of was de standplaats misschien te warm? Het viel echter nog mee. Weliswaar waren doppen in de melk aanwezig en zelfs een enkele reeds gesloten, maar... de laatste waren dicht bij de basis aangevreten en leeg!

Blijft de vraag: Wat bezielt de bijen doppen aan te zetten die in een later stadium weer worden opgeruimd, terwijl op ongeveer hetzelfde moment weer andere doppen worden aangezet? Blijkbaar voorziet het in een behoefte en wellicht heeft het te maken met een aanvulling op de beschikbare koninginestof (zie: Groentje, 1980/1).

Volgens een recent verslag in Journal of Apicultural Research komt het vaker voor dan we denken, dat volken koninginestof (KC) aanzetten in het zwermseizoen zonder te zwermen of tot stille moerswisseling overgaan. Het „waarom” van dit gedrag is niet duidelijk, hoewel we een beter inzicht hebben gekregen in het gedrag dat leidt tot het afbreken van KC, waarover later meer.

Het aanzetten van KC wordt voorafgegaan door het verschijnen van speeldopjes (SD) en dat is voor de imker een teken dat het grote werk in aantocht is. Maar afgezien van het werk des imkers kan men zich afvragen welke betekenis speeldopjes voor onze bijen hebben. Drie jaar achterelkaar werd in een aantal volken de hoeveelheid aangezette SD en KC elke 7 tot 10 dagen geteld en in kaart gebracht, waarbij ervoor werd gezorgd dat ze onbeschadigd bleven.

Van andere volkes werden alle SD verwijderd. De volgende dag werden de volken opnieuw geopend en werd een telling gemaakt van het aantal opgetrokken speeldopjes. Hetzelfde werd gedaan met belegde KC, waarbij in de behandelde volken na 24, 72 en 120 uur de dan heersende situatie werd opgenomen.

Het onderzoek leverde het volgende resultaat op. Als KC werden verwijderd dan werden weliswaar in alle volken binnen 5 dagen nieuwe KC gebouwd, maar het aantal aangezette doppen bedroeg ongeveer de helft van het aantal verwijderde doppen. Er waren echter te weinig volken bij het onderzoek betrokken om variatie tijdens de seizoenen te kunnen bespeuren zoals bij SD, die vanaf april in de volken aanwezig waren. Werden ze weggebroken dan bleek vooral in de periode half mei tot half juli, dat na 24 uur een zeer groot aantal weer was aangezet (een enkele maal zelfs meer dan het aantal ver-

Een zwerm slaat terug op de kast (foto: A. de Roo, Hardegarijp)

wijderde SD) en tevens in het voorjaar meer dan in de herfst. In de wintermaanden zijn SD gereduceerd tot knobbeltjes was. Na half juli werden weggebroken SD niet meer zo graag door de bijen herbouwd. Het aanzetten van SD blijkt duidelijk samen te hangen met een zich uitbreidend broednest, hetgeen werd aangetoond door enkele volken begin augustus op te zetten. Na enkele weken waren gemiddeld 8 SD aangezet, hetgeen beduidend meer was dan het aantal in overwinterde volken.

Er bleek geen relatie te bestaan tussen het aantal SD en belegde KC, zodat het weinig zin heeft om SD te verwijderen, al zal dit altijd wel een „instinctieve” handeling van de imker blijven. **Volken bouwen en breken speeldopjes af volgens een patroon dat gekoppeld blijkt te zijn aan de ontwikkeling van het broednest.**

J.A.R. 1979/4; Dewey M. Caron
Department of Entomology, University of Maryland.

De vraag blijft echter nog steeds: Wat is de zin van of in welke behoefte voorzien speeldopjes? Wellicht moeten we het zoeken in een signaal, uitgaande van de vormgeving. Ko Zoet

AKTIE IN DE regio

„DE BIJ IN DE KUNST” IN AMERSFOORT

In het Prot.-Chr. Ziekenhuis „De Lichtenberg” (Utrechtseweg 160, Amersfoort) heeft ARS HOSPITALIS, de Stichting Kunst en Beterschap De Lichtenberg, een tentoonstelling ingericht onder het motto „DE BIJ IN DE KUNST”. Dit in samenwerking met de afdeling Leersum van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland (VBBN) in verband met haar 75-jarig bestaan. Behalve werk van de kunstenaressen Magda Carels, Ruth Henkel, Sya de Nooyer, Hanny Reneman, Willy Scholten en Marga Wessels is er van alles te zien over de bijenteelt. Hiervoor heeft ook de afdeling Soest-Amersfoort van de VBBN haar zeer gewaardeerde medewerking verleend. Deze zomerse en levendige expositie is geopend tot medio september.

BOSKOOP VIERT „BLIJ MET EEN BIJ”

Op zaterdag 15 augustus viert de afdeling Boskoop e.o. haar 40-jarig jubileum met een Milieu- en Bijenmanifestatie onder het motto: „BLIJ MET EEN BIJ”. Het feest wordt van 10 tot 16 uur gehouden op het terrein van de RMTS aan de Azalealaan te Boskoop. Er zijn vele activiteiten, zoals bezoek aan de bijenstal, honingwijn maken, excursie naar de plantentuin, strovlechten, vertoning bijenfilm, poppenkast voor de kleintjes, kaarsenmaken, een plantenmarkt, verkoop van bijenprodukten en imkersartikelen. De kunstenaar Jan Vermaat uit Woerden zal etsen van bijen afdrucken. Bovendien is het Ziektebestrijdingsteam aanwezig, zodat U een bijenmonster kunt laten onderzoeken. De imkers uit de provincie Zuid-Holland worden verzocht honing in te zenden voor de honingkeuring (volgens landelijke normen). De honing (3 flacons per soort) kan dezelfde dag (15 augustus) om 9.30 uur worden ingeleverd. De prijzen? Verscheidene soorten Calluna en Erica! (Inl. J. de Frankrijker, tel. 01727-2902). De toegang tot het feest is gratis. Natuurlijk staat de koffie met honingcake klaar en zullen ook de pannenkoeken met honing niet ontbreken. Vlieg er eens uit en wees met ons BLIJ MET EEN BIJ!

ATTENTIE VOOR AFD. HAARLEM

Op vrijdag 28 augustus om 20 uur spreekt drs. J. Beetsma in Scouting Haarlem (Parklaan 108) over BIJENTEELT IN SURINAME. Tevens komt het INWINTEREN aan de orde en waar daarbij op gelet moet worden.

UNIEKE STUDIEDAG IN HORST (L)

Begin oktober houdt de studielub Koninginneteelt van de Imkersvereniging Horst e.o. een studiedag over KONINGINNETEELT. De activiteit heeft plaats in het kader van het 10-jarig bestaan van de modelbijenstand annex mini-botanische tuin „Ut Zoemhukske” in de Kasteelse Bossen bij de ingang van het voetbalterrein in Horst-centrum.

STUDIEDAG KONINGINNETEELT 10 oktober 1981 van de afd. Horst e.o. in samenwerking met de Limburgse Bijenhoudersbond van de L.L.T.B.

PROGRAMMA:

- 9.30 u. Ontvangst van de deelnemers met koffie en Limburgse vlaai.
- 10.00 u. Opening door de Voorzitter van de afd. Horst e.o.
- 10.15 u. Prof. Dr. N. Koeniger: „Neuere Ergebnisse zur Genetik der Bienenzucht im Bezug auf die Inzucht”.
- 11.00 u. Chr. Geurts: „K.I. bij de honingbij”.
- 11.30 u. Dr. H. H. W. Velthuis: „Betere bijen voor de kleine imker”.
- Lunchpauze met koffie en broodjes.
- 13.30 u. Dr. F. J. Jacobs: „Praktische koninginneteelt” met dia's.
- 14.30 u. M. Bijnen: „Wat doet een studielub koninginneteelt?”
- 15.00 u. FORUM, waarin zitting zullen nemen: M. Bijnen, Chr. Geurts, Dr. F. J. Jacobs, Prof. Dr. N. Koeniger en Dr. H. H. W. Velthuis.
- 16.30 u. Sluiting.

De studiedag wordt gehouden in de congresruimte van het C.V.V. veilingcomplex te Grubbenvorst, Horsterweg 8 (drie kilometer van Venlo).

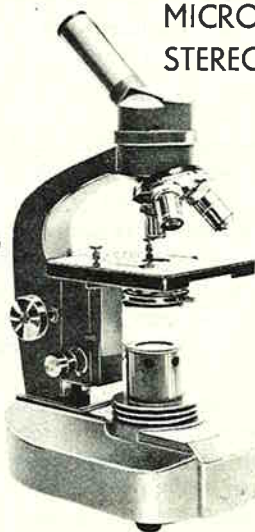
Inschrijving kan schriftelijk geschieden door opgave van naam, adres en woonplaats bij dhr. W. van de Aa, Grubbenvorsterweg 49, 5975 RA te Sevenum. S.v.p. bij aanmelding f 13,50 per persoon door middel van betaalcheque of Eurocheque of girobetaalkaart insluiten.

De eerste 150 betalingen worden toegelaten. De overige zullen wij terugzenden. Bij geen tegenbericht bent U ingeschreven.

euromex

MICROSCOPEN STEREOMICROSCOPEN

HOGE OPTISCHE
KWALITEIT

RELATIEF LAGE
PRIJS

LEVENSLANGE
GARANTIE

Op verzoek zenden wij
U gaarne onze uitgebreide catalogus.
Prijzen vanaf f 335,—

EUROMEX microscopen b.v.

Utrechtseweg 250 - Postbus 736 - 6800 AS Arnhem
Telefoon 085-42 12 51 — Telex 75042

Uit onze imkerskring werd weggenomen ons zeer gewaardeerd lid de heer **Klaas Otten** op de leeftijd van 83 jaar. Zijn grote liefde voor de bijen heeft hij op velen mogen overdragen. Wij wensen zijn vrouw en kinderen alle troost toe.

Bestuur en leden, afd. Hardenberg.

Zeer tot ons leedwezen berichten wij u, dat op 3 mei van ons is heengegaan, ons zeer gewaardeerd lid, **Jan Polstra**, op de leeftijd van 56 jaar. Wij zullen zijn werk, zijn humor en zijn vriendschap in dankbare herinnering houden. Onze deelneming gaat uit naar zijn vrouw en familie.

Bestuur en leden, afd. Heino.

OUD H.B.-LID B. TH. KINKELAAR GING VAN ONS HEEN

Zacht en kalm is van ons heengegaan de heer B. Th. Kinkelaar uit Nijmegen op Hemelvaartsdag 1981. Zo stond het op de rouwbrief die wij in het Bijenhuis ontvingen. Vanaf 1964 was de heer Kinkelaar Hoofdbestuurslid tot in 1977 voor de groep Betuwe. Tevens was hij in dezelfde periode een gewaardeerd lid van de afdeling Handel. In 1977 moest hij zijn functies om gezondheidsredenen neerleggen. Hij moest het wat rustiger aan gaan doen. In ons Hoofdbestuur en de commissie Handel werd zijn inbreng en betrokkenheid bij ons verenigingsgebeuren altijd bijzonder gewaardeerd. Zijn werk en inzet zullen wij dan ook in dankbare herinnering houden. Zijn echtgenote en kinderen wensen wij alle sterkte toe om dit verlies te dragen. Slechts 62 jaar oud ging hij van ons heen.

C.P.

HONINGGROOTHANDEL „De Dar” vraagt partijen Nederlandse koolzaad- en zomerhoning. Schermerweg 105, 1821 BG **ALK-MAAR**. Tel. 072-120252. Vraag prijslijst!

Reist u met uw bijen?

**Dan uw naam en adres duidelijk leesbaar
in onuitwisbaar schrift op elke korf of kast.
Dat is voorschrift
en helpt diefstal voorkomen.**

BIJENSTAND „DE GRUBBE”

P. L. LAUMEN-WOUTERS, Grijzegrubben 63, 6361 GL NUTH (Limburg).

Kan u alles leveren voor de bijenteelt o.a. **kunstraat** à f 18,50 per kg. **Bijenkasten** en **onderdelen**. Prijslijst op aanvraag gratis toegezonden.

Tel. 04447 - 3183 Nuth. Maandag-zaterdag 9-18 uur.

Tel. 045 - 252408 Brunssum. Dinsdag - zaterdag 9-18 uur.

Banknr. N.M.B. Brunssum 65.77.13.228.

Gironr. Nuth 4444518.

BIJENSTAND „DE BIJENKORF” sinds 1897. Ruime sortering **IMKERSMATERIALEN** en **SPECIALITEITEN**, **HONINGSLINGERS** enz.

Ook in **HONING** zijn wij ruim gesorteerd, nl. **KLAVERHONING** f 6,— p. kg. **ZOMERHONING** f 5,15 p. kg. **ACACIAHONING** f 6,50 p. kg. **BOEKWEITHONING** f 6,— p. kg. Alles inclusief B.T.W. Minimum-afname 15 kg. Bij afname van 200 kg **EXTRA KORTING**.

Ons magazijn is geopend van **MAANDAG** tot en met **ZATERDAG** (dagelijks van 8 tot 20 u.) Alleen op donderdag zijn wij gesloten.

U kunt dan wel in onze depots terecht:

J. v. Breukelen, Dorresteiweg 4, Soest (Utr.)

J. v. Lokhuizen, Rijnsburglaan 10, Heerde (Gld.)

„DE BIJENKORF”, Hoevelakenseweg 144,

3783 WK Terschuur (bij Amersfoort).

Tel. 03426-1978 - Postrekeningnr. 2622.

HONINGZEMERIJ-KAARSENTREKKERIJ „De Rit” ZOELEN. Verdelcentrum voor imkerijproducten. Tel. 03448-1653. Te koop, ook voor wederverkoop: o.a. kunstraat, bijenwas, bijenkaarsen (gerold en gedompeld), pit, keteltjes voor het zelf maken van kaarsen, bijenkorven, Nederlandse en buitenland. honing, mede, stuifmeel, honingzeep, honingcrème, honingshampoo, honingkoek (recht en gesneden), boenwas, bijenkwartel, vers. honing-sierpotjes enz. Vraag U prijslijst!

Bijenstand Fa. H. T. van Dam & Zn., Jubbega (Fr.), tel. 05165 - 13 82 kan U alles leveren voor de Moderne Bijenteelt.

Kunstraat, Bijenwoningen en Onderdelen uit eigen werkplaatsen.

Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen.

Tevens voor wederverkoop diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten. Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die graag gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

IN- en VERKOOP van alle soorten Nederlandse honing. Gebruikte Simplexkasten en Korven, Mede, Bijenwaskaarsen, Honingwafels, Stuifmeel, Honingsnoepjes enz. C. v. Holland, Dijkstraat 118, 3904 DJ Veenendaal, tel. 08385-13795, b.g.g. 10202.

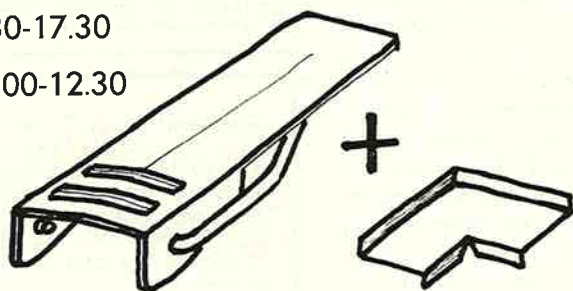
BIJENHUIS WAGENINGEN

Ook in de vakantie
iedere werkdag open
van 8-12.00 en 13.30-17.30
en zaterdags van 9.00-12.30

Speciale Aanbieding

geldig t/m 15 sept. 1981

REISSLUITING + HOEKVERBINDERSET

DE IDEALE KOMBINATIE nu samen **f 13.95**

DE VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

Dat is de Vereniging die het meest voor haar leden doet !!